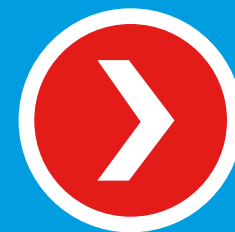

Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
Ministerie van Economische Zaken

Jaarverslag 2012

Voorwoord

De waarde van toezicht

In 2012 is de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) officieel van start gegaan. Bundeling van de krachten van de afzonderlijke fusiepartners heeft geleid tot één toezichthouder op de veiligheid van voedsel- en consumentenproducten, de gezondheid van dieren en planten, dierenwelzijn en natuurwetgeving. Dit alles onder de vlag van het ministerie van Economische Zaken, in 2012 nog Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. De fusie in combinatie met taakstellingen leidde ertoe dat we met minder mensen en middelen onze toezichtstaak vervullen. Bezinning op die taak en strategische keuzes zijn dan ook onvermijdelijk.

Met dit jaarverslag laten wij onze toegevoegde waarde voor de samenleving zien. Een samenleving die hoge eisen stelt aan de veiligheid van voedsel, consumentenproducten en dierenwelzijn. Een samenleving die grote handelsbelangen heeft als het gaat om de import en export van goederen en gewassen. Andere landen moeten erop kunnen vertrouwen dat producten uit Nederland veilig zijn. De NVWA draagt daaraan bij door de naleving van wet- en regelgeving te bevorderen en waar nodig hard op te treden. In dit jaarverslag leest u hoe wij daaraan vorm en inhoud hebben gegeven.

dr. ir. H. Paul MPA
inspecteur-generaal

‘Met dit jaarverslag
laten we onze
toegevoegde
waarde voor de
samenleving zien.’

Inhoud

	Inleiding	04
1	Handhaving door de NVWA	05
2	Hoofddomein Veiligheid in de voedselketen	07
3	Hoofddomein Productveiligheid	21
4	Hoofddomein diergezondheid, dierenwelzijn.....	26
5	Hoofddomein Plantgezondheid.....	35
6	Hoofddomein Natuur	42
7	Overige domeinen	47
8	Inlichtingen- & opsporingsdienst (NVWA-IOD)	53
9	Maatregelen	55
10	Meldingen en vragen	57

Inleiding

2012 was het eerste jaar na afronding van de fusie en reorganisatie. Er is in dit jaar nog veel geïnvesteerd in herstructurering van de organisatie. Tegelijkertijd is hard gewerkt om de vernieuwing van het toezicht, waarvoor in 2011 de basis is gelegd, te continueren.

Vernieuwing van het toezicht is nodig om het doel te bereiken dat de NVWA zichzelf als handhaver heeft gesteld: zichtbaar bijdragen aan de veiligheid van voedsel en consumentenproducten, aan de gezondheid van dieren en planten, aan dierenwelzijn en aan natuurbehoud. De NVWA kan dit niet alleen maar wil dit doen in een gedeelde verantwoordelijkheid met het bedrijfsleven. Al met al kunnen we constateren dat de voedselveiligheid in Nederland op een hoog niveau is.

Dit jaarverslag gaat over de keuzes die de NVWA in 2012 heeft gemaakt om invulling te geven aan haar handhavingstaak en hoe dit per domein ten uitvoer is gebracht. Tot slot worden enkele cijfers gegeven over genomen maatregelen bij overtredingen en over ontvangen meldingen van burgers.

‘Vernieuwing van het toezicht is nodig om het doel te bereiken dat de NVWA zichzelf als handhaver heeft gesteld.’

1

1. Handhaving door de NVWA

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Bevorderen van naleving

Het toezichtterrein van de NVWA is enorm breed en de doelgroepen en risico's zijn uiterst divers. Daarbij moet de NVWA haar taken al enkele jaren op rij vervullen met een dalend aantal mensen en middelen. Het is daarom van belang het werk zo effectief en efficiënt mogelijk te doen. Zo vindt er onder meer een verschuiving plaats van het vaststellen van overtredingen (controle) naar het borgen van de naleving (in control).

De NVWA spoort het bedrijfsleven aan vrijwillig de regels na te leven. Dit gebeurt vanuit het vertrouwen en het besef dat het bonafide bedrijfsleven een eigen drijfveer heeft om regels goed na te leven. Maar als blijkt dat een onderneming de regels aan haar laars lapt en financiële belangen onverantwoord zwaar laat wegen, treedt de NVWA hard op en dwingt haar tot naleving.

De NVWA wil in de nabije toekomst de naleving ook beïnvloeden door zichtbaar en transparant te zijn. Door (controle) gegevens openbaar te maken, stimuleert de NVWA consumenten en bedrijven om zelf verantwoordelijkheid te nemen. Zo heeft de NVWA in 2012 verder gewerkt aan het optimaliseren van een systeem dat inzicht biedt in de naleving van wet- en regelgeving door bedrijven.

Zacht waar het kan, hard waar het moet

De lijn van handhaving kenmerkt zich als 'zacht waar het kan, hard waar het moet'.

De NVWA heeft vertrouwen in de eigen verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven en zijn kwaliteitssystemen. Op basis van gerechtvaardigd vertrouwen heeft de NVWA in 2012 17 convenanten gesloten. In de convenanten staan afspraken over hoe een bedrijf de naleving borgt en hoe de NVWA haar toezicht daarop aansluit. Monitoring, afspraken over wederzijdse informatie en kennisuitwisseling bevorderen en bestendigen de naleving.

Aan de andere kant worden bedrijven die de regels stelselmatig of bewust overtreden, hard aangepakt met zware sancties. Niet alleen worden bedrijven beboet, ook het stilleggen of sluiten van bedrijven behoort tot de mogelijkheden. Bedrijven die binnen twee jaar, drie keer de fout ingaan worden gekwalificeerd met de code 'rood'. Ze worden onder intensief toezicht gesteld. Als dit intensieve toezicht niet tot verbetering leidt, wordt het bedrijf gesloten.

Overtreders raken in hun portemonnee is ook een maatregel die de NVWA in 2012 heeft ingezet. Daarom is onder andere in

1

opsporingsonderzoeken van de Inlichtingen- & opsporingsdienst (NVWA-IOD) aandacht voor het afpakken van wederrechtelijk verkregen voordeel.

2

Effectmeting en gedragsbeïnvloeding

Om de capaciteit zo effectief mogelijk in te kunnen zetten bij het bevorderen van naleving, zorgt de NVWA dat er inzicht is in de effecten van haar handelen. Ook wil de NVWA graag weten hoe ze het nalevingsgedrag van onder toezicht gestelden kan beïnvloeden. De NVWA investeert daarom in effectmeting. In 2012 zijn 9 pilots naar effectmeting gestart. De eerste resultaten daarvan worden in 2013 verwacht.

3

4

5

Incidenten

Ook heeft de NVWA in 2012 veel gedaan aan het indammen van incidenten. Voorbeelden hiervan zijn het uitroeien van ongewenste exoten zoals de Paprikasnuitkever, de Aziatische boktor en de Aziatische tijgermug, en de uitbraak van Salmonella in zalm.

6

7

8

9

10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

2. Hoofddomein

Veiligheid in de voedselketen

Ons voedsel: over gevaren, fraude en gezondheidsclaims

Extra controles om ons eten vrij te houden van [genetisch gemodificeerde rijst](#) uit China. Een partij [met asbest vervuilde tarwe](#) wordt geblokkeerd. Nederland en België halen [besmette kazen](#) van de markt. In brood zit [Pools strooizout](#). De mogelijke besmetting van [mosselen met marine biotoxines](#) vindt zijn oorsprong in Ierland en de besmetting van [zalm met Salmonella](#) ontstaat tijdens het productieproces in Griekenland. In [vliegtuigmaaltijden](#) zitten naalden en tijdens Koninginnedag worden [slecht gekoelde etenswaren](#) aangetroffen. Een kaashandelaar wordt opgepakt na [geknoei met houdbaarheidsdata](#). Onderzoek naar [fraude bij pluimveebedrijven](#) resulteert in vijf aanhoudingen. De [hygiëne bij visafslagen](#) laat soms te wensen over. De visserijsector neemt het ook niet altijd even nauw met visquota. Het visstrokerijteam neemt [illegale palingfuiken](#) in beslag en een beroepsvisser wordt betrapt op het [stropen van paling](#). De [kreeftenstrokerij krijgt extra aandacht](#) om de populatie op peil te houden. Op het Markermeer wordt een [illegaal visnet van 1300 meter](#) in beslag genomen.

Naast de veiligheid van ons eten is er ook veel aandacht voor de samenstelling en etikettering, waaronder [zout in levensmiddelen](#) en het advies om risicogroepen beter te beschermen tegen [voeding met veel jodium](#). [Gezondheidsclaims](#) voor levensmiddelen worden aan banden gelegd. Tros Radar besteedt aandacht aan de verboden medische claim [chocola als wondermiddel bij depressie](#).

week
2,95
per
bos
1,50
per
1,50
per
0,30
per
3,20

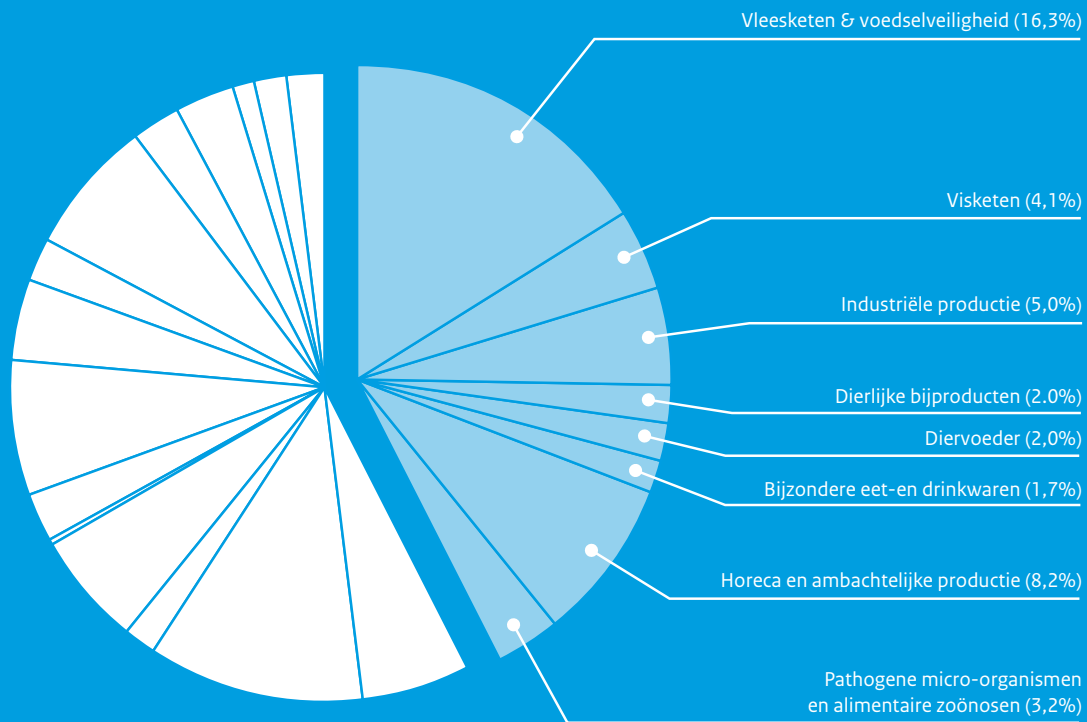
waspeen

1,20
per
1,20

brokool
per
1,20

1

Vleesketen en voedselveiligheid

Toezicht aandeel 16,3%

2

De NVWA houdt toezicht op EG-erkende bedrijven in het eerste stadium van de productie, op verwerking en distributie van vlees, op slachthuizen en uitsnijderijen en op vervoer en handelsstromen van vlees. Dit gebeurt bij meer dan tweehonderd slachterijen en bijna vijfhonderd uitsnijderijen.

3

4

Grote slachterijen

De NVWA zet ook in 2012 structureel in op een hoog niveau van toezicht op de vleesketen. Uitgangspunt daarbij is dat wettelijke voorschriften vanuit de EU worden nageleefd en het voedselveiligheidsniveau hoog blijft.

5

6

In 2012 is vooruitgang geboekt met het programma Vermindering Regeldruk Vleesketen. Hierin zoekt de NVWA naar mogelijkheden om de toezichtlasten uiterlijk in 2015 met 25% te reduceren. Met de VION Food Group is het Continuous Control Monitoring (CCMT) systeem uitgewerkt en een nieuw toezichtmodel ontwikkeld. Met CCMT kan de NVWA via een 'dashboard' meekijken naar de cruciale punten in het productieproces van VION. Er is een pilot uitgevoerd en de resultaten waren positief. Dit heeft geresulteerd in een convenant tussen de NVWA en de VION Food Group. Daarbij is vastgelegd hoe VION en NVWA inhoud geven aan deze nieuwe vorm van toezicht. Op het pilotbedrijf kon de NVWA de toezichtlasten met 35% verminderen. In 2012 zijn voorbereidingen getroffen om CCMT verder te implementeren.

7

8

9

10

De NVWA hanteert al enkele jaren het systeem van ketenkeuring in de praktijk op drie grote varkensslachthuizen. Op basis van informatie vanuit de boerderij kunnen insnijdingen tijdens de geslachte keuring achterwege blijven. Het systeem van ketenkeuring is uitgebreid met biologisch gehouden varkens en varkens afkomstig uit België.

In de kalvesector is de voedselketeninformatie gedigitaliseerd en bij alle kalverslachthuizen geïmplementeerd. Dit levert tijdwinst op voor de NVWA en extra kennis over de gezondheidshistorie van de dieren.

Middelgrote en kleine slachterijen

De NVWA is bezig om het toezicht op de middelgrote en kleine slachthuizen voor landbouwhuisdieren aan te scherpen omdat de naleving hier nog aandacht behoeft. In 2011 is in deze bedrijven een nulmeting uitgevoerd en in 2012 zijn deze bedrijven opnieuw beoordeeld. Indien nodig is er handhavend opgetreden. Naar aanleiding van de resultaten uit de tweede meting heeft de NVWA besloten het aantal bedrijven dat extra toezicht nodig heeft te vergroten. Op basis van de resultaten uit de 2 metingen is een lijst met speerpunten opgesteld. Deze lijst wordt gehanteerd om alle bedrijven in deze categorie te beoordelen en indien nodig corrigerend op te treden.

In 2012 is een pilot in pluimveeslachthuizen afgerond. In deze pilot wordt het toezicht in mindere mate door de officiële dierenarts uitgevoerd en wordt onderzocht wat de waarde van kwaliteitssystemen van de sector kan zijn. De pilot beperkt zich

1

tot middelgrote en kleine pluimveeslachthuizen. Naar verwachting resulteert de getoetste nieuwe toezichtsystematiek ook in verminderde toezichtlasten. In 2013 wordt de eindrapportage van deze pilot met de Europese Commissie besproken.

2

Illegaal slachten

Buiten het normale slachtproces komt illegaal slachten voor. Fraude in de handel van vlees kan grote financiële voordelen opleveren en ook een direct risico vormen voor de volksgezondheid.

3

4

5

Het onterecht bestemmen van vlees voor menselijke consumptie was in 2012 een van de prioriteiten van de NVWA-IOD. Veel aandacht trok het onderzoek naar vervalste paspoorten waarmee paarden ten onrechte als geschikt voor slachting werden aangeboden. Sommige paarden zijn namelijk door het gebruik van bepaalde diergeneesmiddelen niet geschikt voor menselijke consumptie. Dit wordt in het paardenpaspoort vermeld. Het onderzoek heeft tot aanpassingen in het toezicht en voorlichting aan paardenslachters geleid. Daarnaast zijn fraudesignalen op het gebied van slacht van runderen en schapen en 2 rechtshulpverzoeken door de IOD in behandeling genomen en afgerond. In 2012 is ook geïnvesteerd in het herkennen van fraudemogelijkheden in de handel in gekoeld en bevroren vlees.

6

7

8

9

10

Visketen

Toezicht aandeel 4,1%

De NVWA houdt toezicht op de gehele visketen, van visvangst tot industriële verwerking en distributie. Daarbij wordt gelet op de voedselveiligheid en op aspecten van duurzaamheid zoals visquota, netvoorzieningen aan boord en motorvermogen.

Hygiëne bij visafslagen

Bij visafslagen is onvoldoende aandacht voor voedselveiligheid. In 2012 is daarom speciaal aandacht geschonken aan de hygiëne bij het verwerken van vis op de afslagen. Daarbij is de sector zelf nauw betrokken. Eind 2012 kon worden geconstateerd dat mede door deze aanpak op de afslagen nu meer aandacht is voor de hygiëne.

Duurzaamheid in de zeevisserij

De zeevisserij kent een zeer lage nalevingsbereidheid, zowel voor duurzaamheid als voedselveiligheid. Om een verdere ontwikkeling naar duurzaam en verantwoord ondernemerschap in de zeevisserij te bewerkstelligen, wordt samen met handhavingpartners gezocht naar nieuwe manieren om het gedrag in de sector te beïnvloeden. Daarbij is aandacht voor de hele keten, van vangst tot verkoop. In 2012 is hiertoe informatie uitgewisseld met partners. In 2013 volgt de fase van uitvoering. Er is veel energie gestoken in het elektronisch melden van de vangstgegevens (het Electronic Reporting System) binnen de zeevisserij. Schepen groter dan 12 meter moeten gebruikmaken

1

van dat systeem. Eind 2012 was dat, afgezien van enkele individuele gevallen waar een oplossing op maat voor moest worden gezocht, gerealiseerd.

2

Visstroperij

In de kust- en binnenwateren komt stroperij door beroeps-vissers voor. Deze vorm van criminaliteit is moeilijk te detecteren, handhaven en sanctioneren. Het gaat om veel individuele gevallen, waarbij grote inzet van toezicht en opsporing nodig is om overtreding daadwerkelijk te constateren. In 2012 werden diverse concrete zaken opgespoord waaronder illegale palingvangst, illegale kreeftenvangst en het gebruik van illegale visnetten. Daarbij is de samenwerking met andere handhavingspartners gezocht.

3

4

5

6

Om aanknopingspunten voor een effectievere en efficiëntere aanpak te formuleren is in 2012 door de NVWA-IOD een analyse visstroperij opgesteld. Deze analyse maakte deel uit van de Nationale Intelligence Agenda (Milieu) die samen met de politie en Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) is uitgevoerd.

7

8

Incidenten

Het afhandelen van klachten en meldingen heeft in 2012 veel capaciteit gevraagd. De Salmonellabesmetting in gerookte zalm van een Nederlandse producent is uitgebreid in het nieuws geweest. Daarnaast hebben zich met name in de schaal- en schelpdiersector een aantal incidenten voorgedaan die ingrijpen noodzakelijk maakten om (verdere) volksgezondheidsschade te voorkomen.

9

10

Industriële productie

Toezicht aandeel 5%

De NVWA houdt toezicht op voedselveiligheid en hygiëne bij productiebedrijven van levensmiddelen, zuivel en eieren en bij importeurs en transporteurs. Ook handhaaft de NVWA de wettelijke limieten voor bestrijdingsmiddelen, diverse contaminanten en de aanwezigheid van al dan niet toegelaten genetisch gemodificeerde organismen (GGO's).

Naleving

De NVWA heeft een goed beeld van de naleefniveaus van de bedrijven. In 2012 was ruim 30% van de productiebedrijven niet volledig op orde. Bedrijven die een groot risico vormen voor de veiligheid, door het structureel niet naleven van de wet, worden hard aangepakt. In 2012 ging het om 32 industriële bedrijven.

Opslag-, transport- en distributiebedrijven leven voldoende na. Bij grote importeurs is de naleving matig en bij kleine importeurs over het algemeen slecht. De beheersmaatregelen voor de voedselveiligheid en effectieve traceringsystemen ontbreken regelmatig. De wettelijke meldplicht bij onveilige producten wordt slecht uitgevoerd.

1

Separatorvlees

Separatorvlees is het restvlees aan beenderen. Bij bemonstering van de producten van dit separatorvlees bleek dat de Salmonella bacterie onverwacht vaak voorkwam. In november 2012 heeft de FVO een missie uitgevoerd naar separatorvlees. De conceptrapportage is nog niet ontvangen.

2

3

Convenanten

De eerste convenanten voor horizontaal toezicht zijn in 2012 getekend (RiskPlaza, DQCS, Lamb Weston Meijer, Perfetti Van Melle en Cargill). Verder worden gesprekken gevoerd met onder andere de Nederlandse Brouwers. De ondertekening van deze convenanten is uitgesteld wegens de veroordeling van 2 brouwers over gemaakte prijsafspraken.

4

5

6

Zuivel en eieren

Uit de FVO missie melk- en zuivelproducten die in september 2012 is uitgevoerd, is gebleken dat wordt voldaan aan de EU eisen voor wat betreft de zuivel- en eiersector.

7

8

9

10

Een langlopend onderzoek van de NVWA-IOD naar eierfraude haalde in 2012 het nieuws. Nadat in maart doorzoeken waren verricht, zijn in september 3 verdachte pluimveehouders aangehouden voor verhoor. Zij werden aangehouden op verdenking van het in de handel brengen van scharrel- of vrije-uitloopeieren, terwijl deze eieren dit predikaat niet mochten dragen. Het vermoeden is dat zij meer pluimvee in de stallen hielden dan toegestaan, daardoor niet voldoen aan EU regelgeving om die classificatie toe te mogen kennen, en meer dieren hielden dan dat zij dierproductierechten bezitten. Het houden van meer dieren dan waarvoor een ondernemer dierproductierechten bezit, leidt tot illegale extra opbrengsten. Nog groter is het financieel gewin als de eieren ten onrechte in de handel worden gebracht als eieren van hennen met vrije-uitloop of als scharreleieren.

Residuen van bestrijdingsmiddelen

Groente en fruit worden het hele jaar door onderzocht op residuen van bestrijdingsmiddelen. Het aantal overschrijdingen van de maximaal toegestane gehalten is in Nederland en de EU zeer gering. Overschrijdingen worden vooral gevonden in producten uit een aantal niet-Europese landen, met name Zuidoost Azië, China, Kenia, Suriname, Turkije en Dominicaanse Republiek. Risicoproducten uit deze landen worden daarom extra in de gaten gehouden. In 2012 zijn 2444 partijen risicoproducten bemonsterd. Het afwijkingpercentage was 22%. 145 partijen zijn aan de buitengrens vernietigd of van de markt gehaald omdat toegelaten gehalten werden overschreden. In 21 gevallen was sprake van gezondheidsrisico's.

1

Mycotoxinen

Wereldwijd en ook in Nederland hebben mycotoxinen hoge afwijkingpercentages. Opvallend is dat landen die met bepaalde producten in de zogenoemde '66g' lijst voorkomen, beter hun best doen de situatie te verbeteren. Deze '66g' schrijft een controlefrequentie aan de EU buitengrens voor bij import van de producten.

2

De meeste afwijkingen werden in 2012 gevonden in nootmuskaat en pinda's uit India. In 21 van de 34 monsters nootmuskaat werd aflatoxine aangetroffen waarbij in 12 monsters het gehalte boven de norm kwam. In 8 monsters zat ochratoxine A waarbij 1 monster de norm met vijf keer overschreed. Van de 48 bij import gecontroleerde partijen pinda's uit India werd in 16 aflatoxine aangetroffen. Negen keer was het gehalte zo hoog dat import werd geweigerd. Zowel voor nootmuskaat als pinda's uit India heeft de Europese Commissie inmiddels extra maatregelen genomen om de situatie te verbeteren.

3

4

5

6

7

GGO's

De Europese noodmaatregel die verplicht om alle partijen rijstproducten uit China te controleren op niet toegelaten genetisch gemodificeerd materiaal is begin 2012 ingegaan. Alle partijen rijst(producten) zijn bemonsterd en geanalyseerd. Dat zijn er via de haven van Rotterdam ongeveer 30 per week. Diverse partijen waren positief op niet toegelaten GGO's en zijn vernietigd of teruggestuurd naar China. De FVO heeft de NVWA geaudit over de handhaving van de GGO-wetgeving. De bevindingen waren positief.

8

9

10

Dierlijke bijproducten

Toezicht aandeel 2%

Huiden, kadavers, diermeel, slachtafval en mest zijn voorbeelden van dierlijke bijproducten. Deze worden op allerlei manieren verwerkt tot nuttige producten als leer, brandstof of diervoeders, of moeten worden verbrand.

De Europese Unie heeft 3 categorieën dierlijke bijproducten benoemd, om onderscheid te maken tussen materialen met een hoog en laag risico voor volks- en diergezondheid. Deze categorieën hebben ook verschillende bestemmingsmogelijkheden. Categorie 1 materiaal (hoogste risico) mag alleen worden verbrand of gestort, categorie 3 materiaal (laagste risico) mag nog worden gebruikt voor diervoeder doeleinden.

De NVWA let bij de bedrijven op het gescheiden houden van de verschillende materialen en het goed kanaliseren hiervan naar de toegestane bestemmingsmogelijkheden. Bij de bestemmingen kijkt de NVWA naar een juiste verwerking, verwijdering of toepassing van de dierlijke bijproducten waarbij tracking en tracing erg belangrijk is.

De focus van het toezicht door de NVWA lag in 2012 op het melden van kadavers door boerderijen, de productieketen van organische meststoffen en bodemverbeteraars, de handel in diermeel en de productie en handel van vetten. Verder zijn inspecties uitgevoerd bij bedrijven die erkend of geregistreerd moeten zijn op basis van de indeling die in 2011 is gemaakt van bedrijven in risicovolle en minder risicovolle bedrijven.

1

Kadavers

Net als in 2011 heeft de NVWA een trendanalyse uitgevoerd naar het dumpen van kadavers. Vanaf 2009 is er een afname van het aantal dumpingen te zien, van 148 in 2009 tot 48 in 2012.

2

FVO inspectiemissie

In 2012 heeft een inspectiemissie plaatsgevonden van de FVO op de productieketen van bodemverbeteraars en meststoffen die diermeel gebruiken. Deze inspectie is positief verlopen. Mede naar aanleiding hiervan is de productieketen van deze sector in beeld gebracht.

3

4

5

Handel en productie van vetten

In samenwerking met het domein diervoeder zijn inspecties uitgevoerd bij bedrijven die zich bezighouden met het verzamelen van en handelen in vetten. De informatie uit deze inspecties wordt gebruikt om in 2013 een specifiek inspectieproject in deze sector uit te voeren.

6

7

8

Risico's

Er zijn grote risico's verbonden aan de handel in stromen dierlijke bijproducten: materiaal dat niet meer geschikt is voor dierlijke of menselijke consumptie kan door omkatten toch in de voedsel- of voederketen terecht komen. Er is sprake van een lage economische waarde van het startmateriaal, hoog risico voor de volksgezondheid en een groot financieel gewin voor niet-nalevers. Ook kunnen dierziekten ontstaan wanneer niet

9

10

goed met dierlijke bijproducten en dierlijk afval wordt omgegaan. Daarnaast kan afval opgewaardeerd worden tot dierlijk bijproduct en zo in de diervoederketen terecht komen.

Dierlijke bijproducten zijn daarom ook voor de NVWA-IOD een belangrijk thema. In 2012 zijn 3 middellange opsporingsonderzoeken afgerond. De verschijningsvorm varieert van illegaal gebruiken van ongeschikt materiaal in diervoeders, tot directe verwerking van dierlijke bijproducten in voedingsmiddelen.

Na afronding van een onderzoek in 2011 is een specifiek traject gestart door inspecteurs en de NVWA-IOD voor de aanpak van bedrijven die illegaal dierlijke eiwitten exporteren. Interventies zijn waar mogelijk bestuursrechtelijk van aard, maar ook is in samenwerking met de NVWA-IOD een strafrechtelijk onderzoek uitgevoerd.

Ontwikkelingen

Bedrijven zijn continu bezig om nieuwe toepassingsmogelijkheden voor dierlijke bijproducten of afgeleide producten te ontwikkelen. Dit dwingt de NVWA om het toezicht te richten op de grootste risico's. Er zijn ondernemers die de grenzen opzoeken met wat kan en niet meer kan en zaken op papier verdoezelen. Harde aanpak en fysiek toezicht op de stromen dierlijke bijproducten blijven voor deze ondernemers noodzakelijk.

1

Diervoeders

Toezicht aandeel 2%

2

Diervoeders staan aan het begin van de voedselketen: onveilig diervoeder heeft consequenties voor de voedselveiligheid. Een hele keten kan besmet raken door een verontreinigde grondstof.

3

De diervoederketen bestaat uit ongeveer 4.000 bedrijven zoals producenten van grondstoffen, handelaren en mengvoederbedrijven.

4

Residuen van coccidiostatica en antibiotica

In 2012 zijn 161 voeders die aan veehouders zijn afgeleverd onderzocht op antibiotica en 188 op de aanwezigheid van coccidiostatica (geneesmiddelen die de groei van ziekteverwekkers coccidiën afremmen). In 2 voeders is een antibioticum gevonden, waarvan 1 bevinding onder de tolerantienorm lag. In 3 diervoeders zijn coccidiostatica gevonden, waarvan 1 gehalte boven de wettelijke norm lag. In beide gevallen is handhavend opgetreden.

5

6

7

Om kruiscontaminatie te voorkomen of te reduceren moeten bedrijven organisatorische en technische maatregelen nemen. De NVWA heeft 502 inspecties uitgevoerd bij bedrijven om te kijken of aan de wettelijke eisen wordt voldaan. Bij 10 bedrijven zijn de maatregelen als onvoldoende beoordeeld; bij 1 heeft dit geleid tot een proces-verbaal.

8

9

10

Zelfmengers

In 2011 constateerde de FVO dat Nederland onvoldoende zicht had op veehouderijbedrijven die zelf diervoeders mengen met toevoegingsmiddelen of voormengsels. Aan deze activiteit op

het veehouderijbedrijf zijn risico's verbonden waardoor strengere hygiëne-eisen gelden. In 2012 zijn stappen gezet om zelfmengers in beeld te krijgen. Zo zijn tijdens de jaarlijkse landbouwtelling vragen toegevoegd over zelfmengers. Tijdens de reguliere inspecties van veehouderijbedrijven en industriële diervoederbedrijven (inclusief handelaren) is de vraag gesteld of toevoegingsmiddelen en/of voormengsels worden gebruikt of dat deze producten aan veehouders worden geleverd.

Poortwachter

In 2011 bleek dat diervoederbedrijven grondstoffen op voorraad hadden die niet als diervoeder waren geëtiketteerd of aangekocht. Diervoederbedrijven moeten diervoeders afnemen van erkende of geregistreerde diervoederbedrijven. In uitzonderlijke gevallen kan van deze regel worden afgeweken. Het bedrijf dat deze producten aankoopt, en daardoor als poortwachter optreedt, moet dan garanderen dat de producten die verder als diervoeder worden verhandeld voldoen aan alle eisen voor veiligheid, kwaliteit en etikettering. In 2012 is onderzoek uitgevoerd bij productiebedrijven en handelsbedrijven, in het bijzonder bij de zogenaamde derde landenvertegenwoordiger. Bij 8 bedrijven werd geconstateerd dat de traceerbaarheid van producten verbeterd kon worden. Het poortwachterprincipe werd wel in alle gevallen voldoende beheerst.

Nationaal plan diervoeders

Jaarlijks wordt door de NVWA in samenwerking met het onderzoeksinstituut Rikilt een monitoringsplan voor diervoeders opgezet op basis van bevindingen uit het verleden en

1

trendanalyses. In 2012 zijn 2491 monsters genomen waarop ruim 3650 analyses zijn uitgevoerd. Dit zijn analyses naar de normstelling van ongewenste stoffen in diervoeders, verboden materialen, niet toegelaten gebruik van verwerkte dierlijke eiwitten en niet-toegelaten genetisch gemodificeerde organismen. Binnen dit Nationaal Plan diervoeders worden ook monsters geanalyseerd na een incident. De resultaten laten geen grote normoverschrijdingen in 2012 zien. Ook waren er in 2012 geen grote incidenten in de diervoedersector.

2

3

4

5

Convenant

In 2012 zijn het diervoederkwaliteitssysteem TrusQ en Safefeed gefuseerd tot het systeem Trustfeed. De samenwerking, die zich de afgelopen jaren heeft bewezen, is omgezet in een convenant voor horizontaal toezicht.

6

7

8

9

10

Bijzondere eet- en drinkwaren

Toezicht aandeel 1,7%

Voedingssupplementen en kruidenpreparaten

Gebruik van voedingssupplementen en kruidenpreparaten kunnen diverse risico's voor de gezondheid van consumenten opleveren. Producten kunnen bijvoorbeeld van nature of door contaminatie gevaarlijke stoffen bevatten. Of er worden verboden kruiden of stoffen toegevoegd. De NVWA treedt op tegen gevaarlijke voedingssupplementen en kruidenpreparaten en werkt daarbij intensief samen met de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) en de Douane. Omdat veel van dit soort risicovolle producten worden verhandeld via internet wordt bij het toezicht steeds meer nadruk gelegd op internethandel.

Claims

In 2012 werden nog regelmatig medische claims aangetroffen op voedingssupplementen en levensmiddelen. Het gebruik van medische claims is verboden. Daarnaast is in december 2012 wetgeving van kracht geworden die het gebruik van gezondheidsclaims reguleert. Samen met marktpartijen is een richtsnoerdocument opgesteld over interpretatie van de regelgeving voor gezondheidsclaims. In 2012 heeft de NVWA de samenwerking met het zelfreguleringsorgaan voor gezondheidsproducten (KOAG/KAG) gecontinueerd.

1

Horeca en Ambachtelijke Productie

Toezicht aandeel 8,2%

2

De NVWA houdt toezicht op een veilige productie van eet- en drinkwaren door ongeveer 100.000 bedrijven die hun producten direct aan consumenten verkopen. Het toezicht richt zich op goede hygiëne en veilig omgaan met voedsel zodat gevaarlijke stoffen of micro-organismen, waar mensen ziek van kunnen worden, geen kans krijgen.

3

4

Selectief toezicht

De NVWA kan niet elk jaar alle bedrijven inspecteren. Daarom selecteert de NVWA op basis van risico's en naleving. In 2012 is 20% van de bedrijven regulier bezocht.

6

De meeste overtredingen hebben betrekking op hygiëne en temperatuur, maar veilig werken met voedsel vraagt ook steeds meer aandacht. Bouwkundige tekortkomingen en ongedierte vormen regelmatig problemen. Bestrijding van ongedierte is alleen effectief als verschillende partijen de krachten bundelen.

7

Daarom is in 2012, in samenwerking met onder andere het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL), het document Het werkt beter om samen plaagdieren te bestrijden gemaakt.

8

9

10

Hard waar het moet

Slechte nalevers (notoire overtreders) krijgen te maken met een harde aanpak gericht op verbeteren of sluiten. In 2012 zijn 107 voornemens tot sluiting uitgereikt en 40 bedrijven zijn tijdelijk gesloten. 5 bedrijven die zich niet aan de sluiting hielden, kregen een dwangsom opgelegd.

In 2012 zijn kaashandelaren door de NVWA-IOD onder de loep genomen. Aanleiding was een vermoeden van fraude, gericht op verlengen van de houdbaarheid van zuivelproducten.

Zelfcontrole

De groep ondernemers die gebruik maakt van goede zelfcontrole-systemen groeit. Een positief gevolg van meer zelfcontrole-systemen die door de NVWA worden geaccepteerd. Met Albron en NS stations retailbedrijven zijn convenanten ondertekend. Beide ontwikkelingen richten zich op goede bedrijven waar op andere wijze dan alleen fysieke inspecties door NVWA, zicht op de naleving wordt gehouden.

Openbaarmaking van controlegegevens

2012 stond in het teken van voorbereidingen voor het openbaar maken van controlegegevens. Zorgvuldigheid en kwaliteit gaan boven snelheid. Met Koninklijk Horeca Nederland (KHN) en andere betrokken partijen zijn veel activiteiten op elkaar afgestemd. Achter de schermen is veel voorbereidend werk verricht. In 2013 zullen daarvan de eerste resultaten zichtbaar worden.

1

Pathogene micro-organismen en alimentaire zoönosen

Toezicht aandeel 3,2%

2

Microbiologie loopt door alle schakels van de voedselproductieketen. De aandacht gaat uit naar mogelijke blootstelling aan ziekmakende micro-organismen in levensmiddelen. Het toezicht richt zich op het signaleren van risico's die een schadelijke invloed kunnen hebben op de gezondheid van mensen. Ook wordt onderzoek gedaan naar uitbraken van voedselinfecties. De toename van het aantal microbiologische meldingen en incidenten die in 2011 werd ingezet, zet zich voort.

3

4

5

6

7

8

9

10

Salmonella in gerookte zalm

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) constateerde eind juli een toename van het aantal Salmonella thompson-besmettingen in Nederland. De toename van besmettingen zet door en medio augustus wordt de NVWA op de hoogte gebracht. Op 25 september wordt de positieve associatie gelegd met gerookte zalm en twee supermarktorganisaties. Na inspectie en bemonstering scoren 4 van de 10 monsters positief op Salmonella. De NVWA brengt daarop een persbericht met een publiekswaarschuwing uit en laat het visbedrijf een terugroepactie uitvoeren. Omdat het bedrijf ook exporteert, worden internationale Rapid Alert meldingen verzonden. Uit controles blijkt dat goed gehoor wordt gegeven aan de terugroepactie. Eind oktober is de dalende trend van nieuwe ziekten ingezet. Het aantal bevestigde zieken komt uiteindelijk uit op 1.149.

Norovirus klachtenonderzoek

28 meldingen van buikgriep (gastro-enteritis) met verdenking op het Norovirus zijn in behandeling genomen. Dit aantal is vergelijkbaar met voorgaande jaren. Van deze meldingen zijn er 18 bevestigd doordat het Norovirus in ontlasting (GGD), de omgeving of voedselmonsters (NVWA) werd gevonden. Bij 23 van de 28 meldingen zijn omgevingsmonsters genomen. Bij 10 van deze 23 meldingen werd het Norovirus aangetoond op oppervlakten in voedselbereidingsruimten en/of toiletten. Besmetting werd in die gevallen vaak veroorzaakt door zieke personeelsleden.

Tracering en terugroepacties

Naar aanleiding van Europese meldingen of eigen monsteronderzoek van microbiologische problemen is in een groot aantal gevallen nader tracingonderzoek in gang gezet en zijn (stille) terugroepacties uitgevoerd. Zo werden er sesamzaadpasta en specerijen als kerrie en curry van de markt gehaald omdat de producten Salmonella bevatten. Ook ging het mis met partijen tofu waarin grote hoeveelheden *B. cereus* zijn aangetroffen. In verschillende soorten Franse zachte kaas, vleeswaren en gerookte vis was *Listeria* aanwezig. De meeste bedrijven blijken op papier goede traceringssystemen te hebben maar in de praktijk gaat tracering niet zoals gewenst. Ook werd duidelijk dat bedrijven minder melden dan waartoe zij wettelijk volgens de Algemene Levensmiddelen Verordening (ALV) verplicht zijn. Bij vermoeden van het op de markt brengen van een onveilig product moet een bedrijf dit melden bij de NVWA. Er zijn in totaal slechts dertig microbiologische problemen gemeld.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Informatieblad microbiologische criteria in levensmiddelen

Sinds 2006 is de Verordening (EG) nr. 2073/2005 inzake microbiologische criteria in levensmiddelen (VMC) van kracht. In 2007 heeft de NVWA een interpretatiedocument opgesteld om het bedrijfsleven te helpen deze verordening te implementeren. Halverwege 2012 is een nieuwe versie van dit document verschenen: [infoblad 85](#), nadat met onder andere de Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie (FNLI) de uitvoeringsproblemen zijn besproken. Inspecteurs hebben een opleiding gevolgd zodat het toezicht op deze verordening beter en meer uniform wordt uitgevoerd.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

3. Hoofddomein productveiligheid

Veilige producten: risico's en tips

Het televisieprogramma 'Altijd Wat' stelt de vraag of [speelgoed schadelijk](#) kan zijn voor de gezondheid.

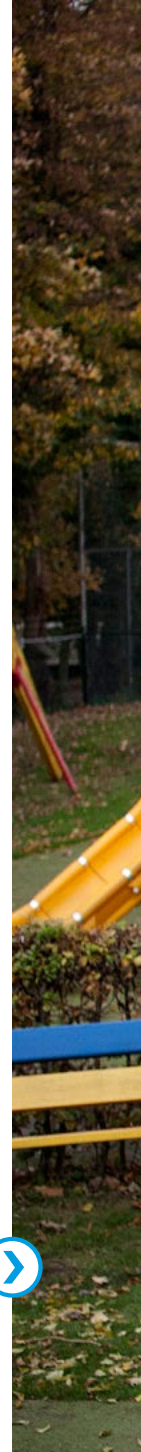
[Speelgoedblokken worden bij consumenten teruggestuurd](#) omdat kleine onderdelen verstikkingsgevaar kunnen opleveren.

[Tandbleekmiddelen](#) kunnen leiden tot ernstige schade voor het tandvlees en aan het laten zetten van een [tatoeage](#) kleven soms

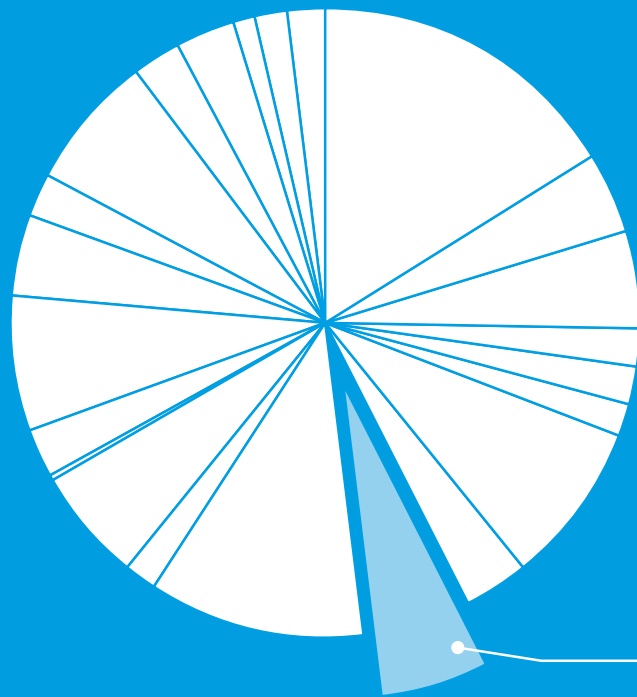
risico's. [Hygiëneregels](#) worden door tatoeëerders en piercers niet altijd even nauw genomen. Ook wordt gewaarschuwd voor

[onveilige nepegeweren](#). De [Etiketten Loterij](#) zet consumenten aan tot het veilig gebruik van huishoudchemicaliën en de

[zonnebank app](#) geeft tips over veilig zonnen. Een [keuringsinstantie voor kermisattracties en speeltoestellen](#) wordt verdacht van fraude met certificaten.

Productveiligheid (5,8%)

1

Productveiligheid

Toezicht aandeel 5,8%

2

Het domein Productveiligheid kent veel verschillende producten en doelgroepen zoals cosmetica, speelgoed, kermisattracties, textiel, huishoudchemicaliën, tatoeages, elektrotechnische producten en gastoestellen. De NVWA beschermt consumenten tegen producten die letsel en ernstige gezondheidsschade kunnen veroorzaken.

3

4

Bedrijfsgerichte aanpak

Producten met een veiligheids- of gezondheidsrisico mogen niet op de markt worden gebracht. Het toezicht is primair gericht op de inrichting van bedrijfssystemen. Daarbij wordt gekeken of veilige producten worden ingekocht en verhandeld en of producten snel van de markt kunnen worden gehaald als dat nodig is. Indien bedrijven de regels goed naleven en hun systemen op orde hebben, krijgen ze minder toezicht en kunnen convenanten worden afgesloten. In 2012 zijn convenanten gesloten met Intertoys, Tristar Europe, Koninklijke Sanders, Keune Haircosmetics en Steinhauer. Bedrijven die slecht naleven krijgen te maken met verscherpt toezicht.

5

6

7

8

9

Internationale aanpak

Veel producten worden buiten de EU geproduceerd. Dit vraagt om een internationale aanpak van het toezicht op productveiligheid, zowel op Europees gebied door samenwerking tussen Europese toezichthouders als met toezichthouders in belangrijke productielanden zoals China.

10

De NVWA heeft in het eerste half jaar van 2012 samen met de Europese Commissie onderhandelingen gevoerd met de Chinese toezichthouder AQSIQ voor een samenwerkingsproject waarvan het contract in oktober is ondertekend. China, Nederland en 10 andere lidstaten willen samenwerken om een gesloten toezichtsketen te ontwikkelen. In eerste instantie op het gebied van speelgoed, later uit te breiden naar andere productgroepen.

Het einddoel is dat partijen goederen uit China bij import niet meer of minder hoeven te worden gecontroleerd. De toezichtcapaciteit in Nederland kan dan worden ingezet op de partijen of ondernemers die dat systeem ontduiken en gevaarlijke spullen op de markt brengen.

Verder is door de NVWA een grote bijdrage geleverd aan de door de Europese Commissie vastgestelde voorstellen voor herziening van de Algemene Productveiligheid Richtlijn en een nieuwe Verordening voor Markttoezicht en Buitengrenscntroles op (non-food) producten.

Handhavings- en risicocommunicatie

Om productveiligheid te verbeteren communiceert de NVWA over risico's, bijvoorbeeld door voorlichting over veilig gebruik van producten of door consumenten bewust te maken van risico's met publiekswaarschuwingen. Ook wordt handhavingscommunicatie ingezet om bedrijven te wijzen op nieuwe regels of om hen aan te zetten regels beter na te leven.

Een voorbeeld van het bevorderen van bewustwording bij consumenten is de campagne 'Etikettenloterij'. Deze campagne is gericht op het veilig omgaan met huishoudchemicaliën en de

1

kennis van de nieuwe gevaarssymbolen op etiketten.

2

Een voorbeeld van het stimuleren van de bewustwording van bedrijven over regels is www.Traderouteasia.nl, gericht op importeurs die zich onvoldoende bewust zijn van hun wettelijke verantwoordelijkheden als EU-importeur en de veiligheidsrisico's die import uit China met zich meebrengen.

3

Kermisattracties

4

Om het naleefgedrag van kermisexploitanten te verhogen zijn grote stappen gezet. Het interventiebeleid is gewijzigd in 'hard waar het moet': slechte nalevers die ernstige risico's veroorzaken krijgen vaker toezicht. Dit heeft geresulteerd in minder overtreders en daardoor minder inspecties.

5

Hardnekkige overtreders die bijvoorbeeld door fraude het certificeringssysteem ondermijnen zijn aangepakt, niet alleen door de inzet van risicogebaseerde inspecties, maar ook door de inzet van de Inlichtingen- en Opsporingsdienst (IOD) van de NVWA.

6

7

8

9

10

Toezicht op tatoeëerders

De ingezette werkwijze om illegale (thuis)tatoeëerders en piercers aan te pakken is in 2012 voortgezet. Op basis van klachten en meldingen die vanuit de branche zijn ontvangen en uit eigen opsporing via internet zijn tatoeëerders die illegaal werken opgespoord en aangepakt.

In de laatste maanden van 2012 zijn 120 vergunninghoudende tatoeage- en piercingshops onaangekondigd door de NVWA bezocht om te beoordelen of wordt voldaan aan de voorschriften uit hygiënerichtlijnen. Bij 30% van de bezochte inspectielocaties is een waarschuwing gegeven.

LED- en spaarlampen

Begin 2012 is een internationaal symposium georganiseerd over de ontoereikende normen voor LED- en spaarlampen. Door het ontbreken van de referentiekaders in normen zijn fabrikanten gaan experimenteren en hebben zij onvoldoende oog gehad voor veiligheidsrisico's. Geconcludeerd werd dat er een dringende noodzaak is voor aanpassing van de normen van deze producten om de veiligheidsrisico's tot een minimum te beperken. De fabrikanten is aangeraden niet af te wachten, maar hun productie zo snel mogelijk aan te passen.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

4. Hoofddomein diergezondheid, dierenwelzijn

Diergezondheid en dierenleed

In Kelpen-Oler wordt [laagpathogene vogelgriep](#) aangetroffen, er is [Q-koorts in Elim](#) en niet alle veehouders voldoen op tijd aan de jaarlijkse verplichting dieren te [vaccineren tegen Q-koorts](#). Bij veehouders in [Noord-Brabant, Zuid-Holland](#) en [Overijssel](#) worden veestapels weggehaald. Op een boerderij in Overijssel zijn [tientallen dode varkens](#) aangetroffen. Het publiek wordt gevraagd zich te melden met tips over [dode pony's in Oldebroek](#). Bij een paardenfokker in Tholen zijn [ernstig verwaarloosde paarden](#) weggehaald en een hondenhandelaar krijgt een proces-verbaal voor de [illegale verkoop van honden](#). [Varkens in Nood luidt de noodklok](#) omdat veehouders regels massaal aan hun laars lappen. Nog niet alle varkensstallen zijn klaar voor de verplichte [groepshuisvesting van drachtige zeugen](#) per 1 januari 2013. De NVWA-IOD doet invallen omdat er illegaal wordt gehandeld in [rundersperma](#) en [paardenpaspoorten](#). Op een paardenmarkt worden [dierengeneesmiddelen in beslag genomen](#) en bij een controle treffen inspecteurs [illegale antibiotica](#) aan. Op en rond luchthaven Schiphol doen zich in 2012 een aantal incidenten voor. Een [kalfje gaat dood](#) nadat het met een vorkheftruck uit een koe wordt getrokken. Een aantal [apen](#) en [zwanen](#) komt niet eens levend op de luchthaven aan. Een smokkelaar met [levende vogels in shampooflessen](#) wordt op Schiphol gearresteerd. Bij de buitengrens van de EU wordt een [hondsdolle hond uit Marokko](#) helaas niet tegengehouden. De NVWA maakt een flyer voor reizigers omdat de [gevaren van hondsdolheid worden onderschat](#). Gelukkig is er ook positief diernieuws: dankzij [speurwerk en DNA verwantschapsonderzoek](#) door inspecteurs van de NVWA kan een grote groep gestolen schapen worden teruggebracht naar hun rechtmatige eigenaar. De hanen [Foppe en Paul worden niet geslacht](#) in debatcentrum de Balie.

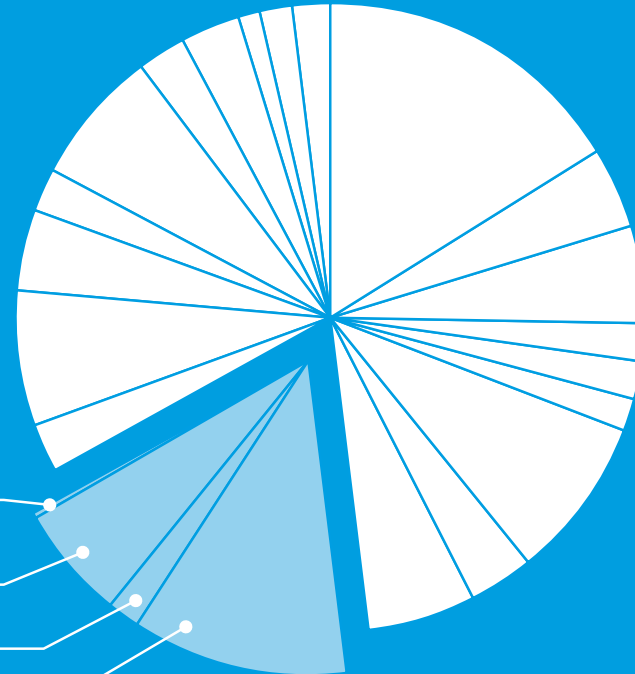

Dierproeven (0,3%)

Dierenwelzijn (5,9%)

Diergeneesmiddelen (1,7%)

Levende dieren en diergezondheid (10,9%)

1

Levende dieren en diergezondheid

Toezicht aandeel 10,9%

2

De NVWA richt zich op preventie en bestrijding van dierziekten en zoönosen en op tracering en afhandeling van incidenten en crises.

3

Als veterinaire autoriteit dient de NVWA te garanderen naar EU-lidstaten en derde landen dat de dieren gezond zijn en er op toe te zien dat door de sector aan de wettelijke voorwaarden is voldaan.

4

Het kwaliteitssysteem QLL

QLL (Quality System Livestock Logistics) is het kwaliteitssysteem van transporteurs, verzamelcentra en exporteurs in de dieren-transportsector. QLL moet het welzijn van dieren waarborgen en de verspreiding van dierziekten voorkomen. Om het gebruik te stimuleren zijn enkele toezichtmodaliteiten verleend. De belangrijkste modaliteit is dat leden van QLL geen verplichte keuring door de NVWA van varkens aan de vrachtwagenklep hebben, maar dat de NVWA de varkens op een eerder moment controleert, namelijk in de stal. Dit geeft meer flexibiliteit voor de sector en minder keurkosten.

8

In de eerste helft van 2012 heeft de NVWA een audit uitgevoerd. Daaruit bleek dat de borging van QLL nog onvoldoende was.

9

De audit leverde aanvullende maatregelen en verbeterafspraken op.

10

In het laatste trimester van 2012 is intensiever toezicht gehouden door de NVWA. Het interventiebeleid voor diertransport is aangescherpt waarbij deelnemers aan QLL sneller teruggezet kunnen worden op klepkeuring. Door intensieve informatie-overdracht tussen QLL en de NVWA kunnen de certificerende

instanties van QLL, op basis van door de NVWA gevonden afwijkingen, gericht controleren en sneller zelf maatregelen nemen bij gevonden afwijkingen.

Uit een aanvullende audit is in december 2012 getoetst of de geconstateerde problemen zijn opgelost. De resultaten van de audit en van het verscherpte toezicht zijn aangeboden aan de staatssecretaris van EZ.

Identificatie & registratie

Traceerbaarheid van de herkomst van voedsel en dieren krijgt veel aandacht. Voor runderen, schapen en geiten geldt een Europese controleverplichting. De NVWA heeft in 2012 aan deze verplichting voldaan. Rundveehouders leven de regels voor identificatie en registratie op de meest relevante punten goed na. Bij schapen- en geitenhouders is dit voldoende. Bij varkenshouders is in 2012 een nalevingsmeting uitgevoerd waarvan de uitkomsten worden gebruikt om de handhaving in 2013 vorm te geven. Daarbij wordt rekening gehouden met de overgang naar een nieuw identificatie- & registratiesysteem voor varkens per 1 januari 2014.

De identificatie & registratie bij paardachtigen is fraudegevoelig. De NVWA-IOD heeft zoals in het hoofddomein Voedselveiligheid in de voedselketen is beschreven, onderzoek gedaan naar paardenpaspoorten. Na deze actie is het toezicht verscherpt en is geïnvesteerd in extra voorlichting aan dierenartsen, studenten en de sector over de regelgeving voor identificatie & registratie van paarden.

1

Q-koorts

Voor de naleving van de Q-koorts maatregelen zijn 2 doelgroepen interessant: de melkleverende bedrijven en de publieks-bedrijven. Beide doelgroepen zijn in 2012 gecontroleerd waarbij het accent van de inzet lag op tijdig vaccineren (voor 1 augustus). Door actieve benadering door de NVWA van bedrijven die vermoedelijk niet tijdig gingen vaccineren, was het toepassen van bestuursdwang niet nodig.

2

3

4

Hondsdolheid

In februari 2012 werd in Amsterdam bij een pup die toenemend agressief gedrag vertoonde hondsdolheid vastgesteld. Het dier was uit Marokko geïmporteerd terwijl dat niet is toegestaan. Omdat hondsdolheid zonder tijdig ingrijpen dodelijk verloopt, werd door de NVWA en de GGD Amsterdam een omvangrijk contactonderzoek ingesteld. Uiteindelijk werden in Nederland 41 personen uit voorzorg tegen rabiës behandeld. De NVWA heeft deze casus aangegrepen om een folder uit te brengen waarin reizigers worden gewaarschuwd voor het meenemen van honden of katten uit landen waar hondsdolheid nog volop voorkomt.

5

6

7

8

9

10

Convenant

De NVWA, GGD Nederland, de Gezondheidsdienst voor Dieren en het Centrum Infectieziektebestrijding van het RIVM tekenden een convenant over een efficiëntere aanpak van de bestrijding van ziekten die van dier op mens overgedragen kunnen worden. Het is voor het eerst dat de belangrijkste partijen die bij de

bestrijding van zoonosen betrokken zijn, afspraken hebben gemaakt over de verbetering van de samenwerking tussen artsen en dierenartsen.

Schmallenberg

De meldplicht voor Schmallenberg die op 21 december 2011 werd ingesteld, is op 5 juli 2012 weer ingetrokken. Van 1 januari tot 5 juli 2012 zijn er 1697 meldingen van de geboorte van afwijkende lammeren of kalveren ontvangen en onderzocht.

Laag Pathogene Aviaire Influenza

In 2012 zijn er 2 besmettingen met laag pathogene aviaire influenza (LPAI) vastgesteld op commerciële pluimvee bedrijven. De eerste besmetting betrof een kalkoenenbedrijf in Kelpen Oler en de tweede een biologisch legkippenbedrijf in Hagestein. De besmette bedrijven zijn geruimd en vervoersverboden zijn ingesteld. Na tracerings- en screeningsonderzoek van contact- en omliggende bedrijven bleek dat het virus zich niet verder heeft verspreid.

Bovine Tuberculose

In oktober 2012 werden bij de post-mortem (PM) keuring van een rund in het slachthuis van Amsterdam uitgebreide tuberculeuze haarden aangetroffen. Het rund was afkomstig van een bedrijf in Hengelo (Gld) maar was het jaar daarvoor geïmporteerd uit België. De 13 runderen van het bedrijf in Hengelo bleken allemaal positief bij tuberculinatie en zijn overgenomen en afgevoerd naar het Central Veterinary Institute (CVI).

1

Er is samengewerkt met de GGD die de contactpersonen in kaart heeft gebracht en onderzocht. Zo zijn alle personen die in het slachthuis aanwezig waren op de dag dat het besmette rund werd geslacht door de GGD onderzocht.

2

3

Diergeneesmiddelen

Toezicht aandeel 1,7%

4

Resistente bacteriën leveren een gevaar op voor de volksgezondheid, evenals het achterblijven van residuen in voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong. Grootschalig en onzorgvuldig gebruik van antibiotica in de veehouderij hebben er toe bijgedragen dat het voorkomen van antibioticaresistente bacteriën bij zowel mensen als dieren in de afgelopen jaren is toegenomen. Daarom wordt binnen het domein diergeneesmiddelen de grootste prioriteit gegeven aan het toezicht op een zorgvuldig, selectief en restrictief gebruik van antibiotica bij dieren.

5

6

7

8

Het toezicht op antibioticagebruik is in 2012 geïntensiveerd. In 2012 zijn onder meer toezicht- en onderzoeksprojecten uitgevoerd in de vleeskuikensector (2), de blankvleeskalversector (2) en de vleeskalkoensector. Hierbij bleek dat de dierenarts niet altijd voldoende zorgvuldig en restrictief was bij het voorschrijven van antibiotica. De NVWA heeft 29 rapportages, die betrekking hebben op even zovele dierenartsen, aangeboden bij de klachtambtenaar voor het Veterinair Tucht College (VTC). In 2012 is ook een project in de varkenssector gestart.

9

10

De minister van VWS en de staatssecretaris van EZ hebben mede naar aanleiding van het NVWA onderzoek een pakket van stringente maatregelen afgekondigd dat moet leiden tot minder en zorgvuldiger gebruik van antibiotica in de veehouderij. Handhaving en toezicht door de NVWA en een stevige aanpak van illegaal gebruik en illegale handel zijn voor de uitvoering van deze maatregelen nodig.

Gelet op de fraudedruk en risico's is opsporing van illegale handel in en gebruik van antibiotica ook een prioriteit voor de NVWA-IOD. Hierbij is in 2012 onder andere internetrecherche, inlichtingenverzameling en opsporing ingezet. Ook zijn analyses uitgevoerd gericht op de pluimveesector. Begin 2012 is een meerjarig en grootschalig onderzoek afgerond naar een groep verdachten die zich vermoedelijk in georganiseerd verband bezighoudt met de ongecontroleerde handel, aflevering en gebruik van niet geregistreerde antibiotica in de vleeskuikensector. Bij de actie zijn enkele duizenden kilo's illegale antibiotica in beslag genomen. Om ervoor te zorgen dat misdaad niet loont, is ook een berekening van het vermoedelijk illegaal verdiende crimineel vermogen gemaakt met als doel dit na veroordeling af te pakken.

1

Dierenwelzijn

Toezicht aandeel 5,9%

2

Dierenwelzijn richt zich op het welzijn van dieren op 80.000 primaire bedrijven, op hun transport en op hun bedwelmig en doding in slachthuizen.

3

Dierverwaarlozing

Door een grote stroom aan meldingen bleef ook in 2012 de inzet van de NVWA op dierverwaarlozing groot. Daarnaast heeft de NVWA een aantal bedrijven in beeld dat zeer intensief wordt gevolgd. Gevallen van verwaarlozing werden pro-actief opgespoord door analyse van verschillende databronnen. Ook is een Afsprakenkader signalering dierverwaarlozing gesloten met een aantal erfbetreders waaronder de KNMvD (dierenartsen) en NEVEDI (veevoederindustrie).

5

6

7

Samenwerking dierenpolitie, LID en NVWA

De politie is volop actief op het gebied van dierenwelzijn. Ook na de totstandkoming van de nationale politie per 1 januari 2013 blijft dierenwelzijn bij de politie een aandachtsgebied. De NVWA komt de dierenpolitie ook steeds vaker tegen in het veld. Om de samenwerking te verbeteren zijn er regionale en landelijke overlegstructuren in het leven geroepen. Ook met de LID werkt de NVWA samen. Onder andere bij het invullen van de open normen die gaan gelden in het Besluit gezelschapsdieren.

8

9

10

Welzijnsregels op veehouderijbedrijven

Begin 2012 stond in het teken van het Legbatterijverbod dat op 1 januari inging. Een aantal bedrijven bleek niet op tijd klaar. In het geval van overmacht kon een bedrijf beroep doen op een gedoogregeling tot maximaal 1 juli. De NVWA hield toezicht op het verbod inclusief de gedoogregeling. Uiteindelijk is in september de laatste legbatterij 'gesloten'.

In 2012 is gestart met een handhavingstraject ten aanzien van de regels voor de groepshuisvesting van zeugen, die per 1 januari 2013 in werking zijn getreden. Om die reden is een handhavingstraject gestart. Aan alle zeugenhouders is gevraagd een eigen verklaring in te vullen. Meer dan 95% van de houders heeft daarop gereageerd. Op basis van die verklaringen is in 2012 risicogericht gehandhaafd. Aan bedrijven die mogelijk niet op tijd aan de regels voldoen, is een aankondiging Last onder dwangsom gestuurd. Een aantal van die bedrijven is geïnspecteerd waarbij is beoordeeld hoe groot de kans is dat die bedrijven vanaf 1 januari wel voldoen.

Illegale hondenhandel

De NVWA werkt samen met de dierenpolitie en de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) om illegale en malafide hondenhandel aan te pakken. Verschillende transporten uit Oost-Europese landen voldeden niet aan de regels en zijn geverbaliseerd. Ook zijn er processenverbaal uitgeschreven bij hondenhandelaren.

1

Diertransporten

In 2012 is een pilot uitgevoerd op het gebied van internationaal transport. Alle GPS-data van transporten langer dan 21 uur werden opgevraagd en steekproefsgewijs gecontroleerd. Besloten is dat GPS-data voortaan deel gaan uitmaken van de reguliere controlesystematiek.

2

Ook is een begin gemaakt met administratieve controles bij transporteurs. Deze inspecties vergroten de efficiëntie in het toezicht en dragen bij aan een gerichtere uitvoering van de wegcontroles.

3

4

In 2012 zijn er bij wegcontroles ruim 2100 transporten van dieren gecontroleerd. In ongeveer 360 gevallen werd een overtreding geconstateerd. Bij een deel van de overtredingen was het dierenwelzijn in het geding. De andere overtredingen waren van administratieve aard of betroffen een lichte overtreding zonder gevolgen voor het dierenwelzijn. Bij de controles uitgevoerd op transporten van vleeskalveren werd vooral gecontroleerd op beladingsgraad en stahoogte. Op pluimveetransporten zijn 190 controles uitgevoerd. In 25% van de gevallen was er sprake van een overtreding. Het toezicht wordt uitgevoerd op de gehele transportketen: van primair bedrijf, inclusief het vangen van de dieren, tot en met het slachthuis.

5

6

7

8

9

10

In tijden van economische krimp en stevige buitenlandse concurrentie neemt de kans op verminderde naleving toe. Waar niet-naleving overgaat in regelrechte fraude is de NVWA-IOD aan zet. Ook in 2012 is prioriteit gegeven aan dierenwelzijn, met name waar het diertransporten betreft. Zo zijn opsporingsonderzoeken uitgevoerd naar fraude rond transporten van varkens en pluimvee.

Met assistentie van de NVWA-IOD is voor vele honderdduizenden euro's aan illegaal verdiend geld berekend, dit om het criminele vermogen weer af te pakken en ervoor te zorgen dat ook deze vorm van misdaad niet loont.

Om de informatiepositie te verbeteren zijn analyses verricht op (transport in) de pluimveesector en lange afstandstransporten van varkens.

Dierenwelzijn op slachthuis

Op pluimveeslachthuizen is de controle op voetzollaesies en andere welzijnsgerelateerde afwijkingen bij vleeskuikens gestart. Hoge scores bij deze controle zijn aanleiding om houders van vleeskuikens te manen tot het nemen van maatregelen om het dierenwelzijn op hun bedrijf te verbeteren.

1

Controle vanuit Europa (Europese commissie)

In mei onderzocht een FVO missie het Nederlandse toezicht op welzijnsnormen, met name die voor vleeskuikens. De FVO is tevreden over de manier waarop de NVWA het toezicht op welzijnsregels heeft georganiseerd en over de follow-up die aan een eerdere missie met betrekking tot dierwelzijn bij transport is gegeven.

2

3

4

Dierproeven

Toezicht aandeel 0,3%

Proefdierbedrijven en onderzoeksinstellingen die proefdieren gebruiken, laten een zeer hoog niveau van naleving zien. De NVWA rapporteert hierover jaarlijks in het rapport 'Zodoende'.

5

6

7

8

9

10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

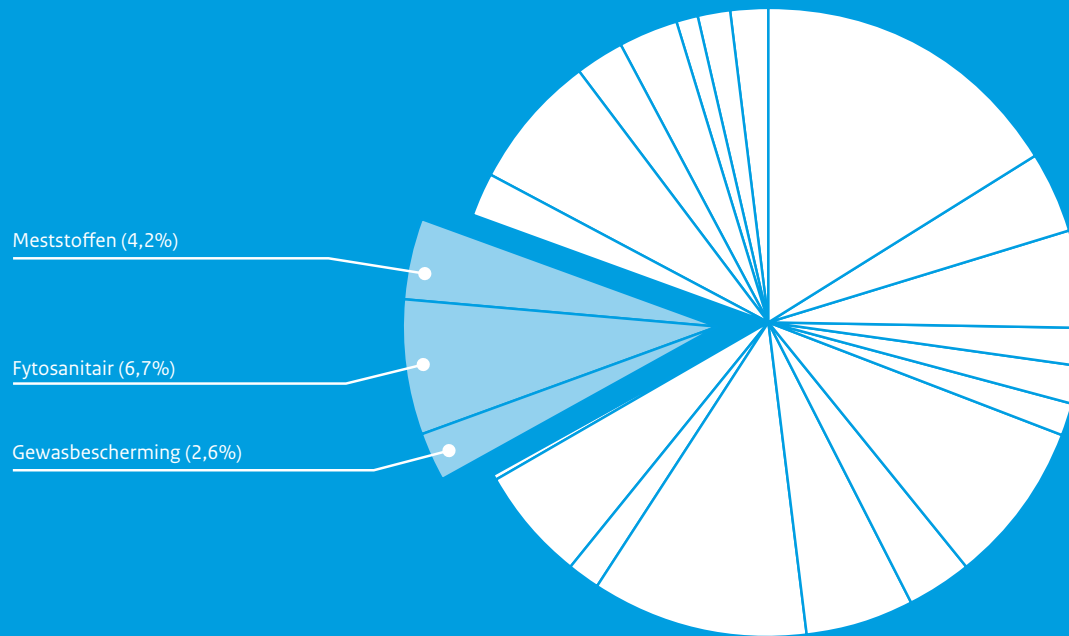
5. Hoofddomein plantgezondheid

Bomen en planten in de problemen

Zware regenval in Friesland zorgt voor ondergelopen aardappelvelden, en dus voor [bruinrot-gevaar](#). Op Goeree-Overflakkee wordt [ringrot](#) geconstateerd. In het Westland maken [paprikasnuitkevers](#) kassen onveilig. De [Aziatische boktor](#) duikt opnieuw op. Dit keer in een woonwijk in [Winterswijk](#). [Siertelers](#) staan negatief in de belangstelling omdat zij teveel gewasbeschermingsmiddelen gebruiken. Bij [maïstelers](#) wordt gecontroleerd of zij wel direct na de oogst een vanggewas telen om te voorkomen dat stikstof uitspoelt naar het grondwater. Tijdens een [grote opsporingszaak naar mestfraude](#) vinden in binnen- en buitenland onderzoeken plaats en zijn, naast de administratie, auto's, motoren en quads in beslag genomen.

1

Gewasbescherming

Toezicht aandeel 2,6%

2

Bij het toepassen van gewasbescherming moeten zo min mogelijk chemische middelen worden ingezet. Gewasbeschermingsmiddelen die worden gebruikt moeten in Nederland zijn toegelaten.

3

Uitspoeling naar bodem en water of verwaaien van middelen moet zo min mogelijk plaatsvinden. Aan de toelating, het verhandelen en het gebruik van middelen zijn daarom strenge eisen gesteld. De NVWA voert controles uit bij telers en kwekers, agrarische bedrijven, importeurs, (semi-)overheden, detailhandel en groothandel.

4

5

Snijrozenteelt

De afgelopen jaren is het toezicht op de snijrozenteelt geïntensiveerd. Bij de nalevingsmeting van eind 2011, begin 2012 lag het nalevingspercentage bij de rozenteelt beneden de 40%. In bijna alle gevallen ging het bij overtredingen om het illegaal of verkeerd gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

7

Om het gebruik van illegale middelen te stoppen is in 2012 gestart met strenger optreden. Als regelmatig geconstateerd wordt dat telers de regels overtreden, kunnen zij hun spuitlicentie kwijtraken en een boete krijgen tot 10% van de vorige jaaromzet.

8

9

10

Illegale handel

Onder de vlag van de Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) zijn 2 projecten gestart die moeten leiden tot inzicht in illegale internationale handelsstromen van gewasbeschermingsmiddelen en een betere samenwerking.

Een belangrijk onderdeel is de inzet van een Rapid Alert Systeem waarmee landen elkaar snel kunnen informeren over mogelijk illegale activiteiten.

In 2012 is door de NVWA-IOD een analyse uitgevoerd naar de handel in namaak (counterfeit) gewasbeschermingsmiddelen in Nederland. Uit de analyse komt naar voren dat er 3 verschijningsvormen bekend zijn: namaak of vervalste producten, illegale parallele importen en nepproducten. Het belangrijkste motief voor de handel in nagemaakte gewasbeschermingsmiddelen is de hoge winstgevendheid. De NVWA richt de komende tijd, samen met andere handhavingpartners, haar aandacht op deze handel.

In het najaar van 2012 is een grote partij gewasbeschermingsmiddelen uit China in beslag genomen terwijl die omgepakt werd voor de Engelse markt. Administratief onderzoek wijst uit dat over de periode 1 januari 2011 tot het controlemoment in totaal ruim 1 miljoen kg/ltr product is afgenomen van 15 Chinese leveranciers. De producten zijn vervolgens omgepakt en op grond van parallelhandel op de Europese markt afgezet. Gewasbeschermingsmiddelen die op deze manier op de Europese markt komen, zijn op geen enkele wijze door de daartoe bevoegde instanties getoetst.

1

Adviezen

De NVWA is actief binnen het Expert Centre Speciality Crops. Dit is een netwerk van overheid, bedrijfsleven, onderzoek en Ctgb met als doel efficiënte aanpak voor knelpunten in de gewasbescherming in kleine teelten.

2

De NVWA beoordeelt de landbouwkundige noodzaak voor de vrijstelling van gewasbeschermingsmiddelen bij een nood-situatie. Op basis hiervan besluit de minister al dan niet tot vrijstelling van het gebruik van een niet-toegelaten middel of toepassing.

3

4

5

Nationaal Actieplan Duurzame gewasbescherming

In 2012 kwam het Nationale actieplan duurzame gewasbescherming tot stand: een verplichting vanuit Europese wetgeving. De NVWA leverde kennis en advies voor de te nemen maatregelen. Het Nationaal Actieplan is eind 2012 naar Brussel gestuurd.

6

7

8

9

10

Fytosanitair

Toezichtaandeel 6,7%

De werkzaamheden in het fytosanitaire domein zijn er op gericht plantenziekten en -plagen zo veel mogelijk te voorkomen of te beheersen. De andere belangrijke pijler is het borgen van fytosanitaire garanties bij export.

Fytosanitaire garanties

Bij de export van leliebollen naar China zijn virussen aangetroffen waardoor er aanvullende toetsingen moesten plaatsvinden. In samenwerking met het Nationaal Referentie Centrum van de NVWA is er een nieuwe toetsmethode gevalideerd. Bij importinspecties zijn aanpassingen doorgevoerd die de insleep van organisme moeten voorkomen. Met name in de sierteelt heeft dit geleid tot een uitgebreider inspectieregime.

Paprikasnuitkever

In 2012 is een aantal vondsten gedaan van quarantaine of quarantainewaardige organisme. Een goed voorbeeld is de uitbraak van de paprikasnuitkever bij 6 paprikatelers in het Westland. Voor zover bekend is het de eerste uitbraak in Europa van dit organisme dat bijzonder schadelijk is voor de paprika-teelt. Na een eerste risicoanalyse door het Bureau Risico-beoordeling en Onderzoeksprogrammering van de NVWA is dan ook besloten tot ingrijpende maatregelen op de getroffen bedrijven en intensieve monitoring in een bufferzone in het gebied. Het beschikbaar hebben van voldoende kennis op organismeniveau, zoals bij de specialisten van het Nationaal

1

Referentie Centrum (NRC), kennis van de sector en slagkracht en kennis bij de uitvoering, hebben in belangrijke mate bijgedragen aan een effectieve uitroeiing van dit organisme.

2

Boktor

In Winterswijk is een kleine populatie van de Aziatische Boktor vastgesteld. Deze specifieke boktor is een belangrijk gereguleerd organisme in de EU en elke uitbraak dient rigoures uitgeroeid te worden. Vermoedelijk is de boktor meegekomen in verpakkingshout van natuursteen uit China. Bomen en struiken in een cirkel van 100 meter om de besmette boom zijn gerood. De komende jaren wordt de omgeving jaarlijks geïnspecteerd.

3

4

5

6

Verpakkings- en stuwhout

In het voorjaar van 2012 troffen inspecteurs tijdens monitoringinspecties van verpakkingshout voor natuursteen uit China regelmatig besmettingen met boktorlarven aan, waaronder de Aziatische Boktor. De NVWA heeft ingezet op verscherpte controles van dit hoog risico materiaal en samen met het ministerie van EZ heeft de NVWA gezorgd voor uitbreiding van Europese maatregelen voor verpakkingshout. Deze maatregelen hebben betrekking op natuursteenproducten uit China en pakken het probleem in heel Europa aan.

7

8

9

10

Schors uit Portugal

In 2012 is schors uit Portugal systematisch gecontroleerd. Een groot aantal zendingen is onderschept vanwege de aanwezigheid van aaltjes. Aaltjes kunnen een indicator zijn voor onvoldoende behandeling van de schors. Dergelijke schors is bestemd voor de orchideeënteelt in Nederland en is gereguleerd in de EU vanwege het dennenhoutaaltje dat een gevaar vormt voor bijvoorbeeld naaldbossen.

Aardappelmoeheid en ringrot

In 2012 heeft de FVO van de EU de werkzaamheden in het fytosanitaire domein op het gebied van aardappelmoeheid en ringrot onder de loep genomen. De missie is positief afgesloten.

1

Meststoffen

Toezichtaandeel 4,2%

2

De NVWA houdt toezicht op het verhandelen, vervoeren en toepassen van meststoffen, op de dierrechten voor pluimvee en varkens en de derogatievoorwaarden. In Nederland is, door de intensieve veehouderij, de mestproductie hoog en het oppervlak waar de mest kan worden aangewend zonder schadelijke milieueffecten klein.

3

De naleving in dit subdomein is matig tot voldoende.

4

5

Een kleine groep niet-nalevers heeft een flinke invloed op het subdomein meststoffen. Dit wordt duidelijk uit het onderzoek van de NVWA-IOD dat in september tot een voorlopig hoogtepunt kwam. Op 25 september werd met ongeveer 200 personen een inval gedaan op diverse locaties in vijf landen in een onderzoek naar vermoedelijke grootschalige fraude met meststromen. Deze vorm van fraude is een overtreding van de Nitraatrichtlijn. Diverse personen worden verdacht van het witwassen van geld, valsheid in geschrift en deelname aan een criminele organisatie. Door vele BV's in verschillende landen te gebruiken wordt het criminele handelen vermoedelijk versluierd. Dit levert de verdachten veel illegale winsten op. Daarom werd bij de actie ook beslag gelegd op bankrekeningen, onroerende en roerende goederen zoals luxe auto's, motoren, quads, tractoren en mestscheiders. Hierbij is handhavingscommunicatie ingezet en de actie heeft ruime aandacht gekregen in de media.

6

7

8

9

10

Europese mestregels

Waar de concentraties dieren het grootst zijn, blijft Nederland achter bij de in de Europese Nitraatrichtlijn vastgestelde norm. In 2012 heeft het toezicht van de NVWA zich gericht op deze concentratiegebieden. De controle op het telen van een vanggewas, om zo nitraatuitspoeling te voorkomen, is hier een onderdeel van.

Het door de EU vastgestelde percentage verplichte fysieke controles op de derogatievoorwaarden is door de NVWA uitgevoerd. Hiermee is door Nederland voldaan aan een belangrijke voorwaarde van de derogatiebeschikking. Hierdoor is het mogelijk dat de Nederlandse melkveehouders gebruik kunnen blijven maken van de verruimde regels rond de toepassing van dierlijke mest.

Convenant

Een gedeelte van de in Nederland geproduceerde mest wordt geëxporteerd naar Duitsland en België. Nederland en Duitsland werken met verschillende systemen voor het vaststellen van de fosfaatgehalten van de mest. Dit biedt mogelijkheid tot misbruik. In Nederland wordt mest met een schijnbaar hoog gehalte afgevoerd wat een positief effect heeft op de mestboekhouding. Duitsland werkt met vaste forfaits waardoor de in Nederland opgegeven gehalten niet van belang zijn voor de Duitse ontvanger. Het verschil in systemen veroorzaakte een grote meststroom naar Duitsland. De NVWA heeft daarom een convenant afgesloten met Duitsland over het uitwisselen van gegevens waardoor mogelijk misbruik wordt tegengegaan.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

6. Hoofddomein natuur

Ongewenste exoten en beschermde dieren

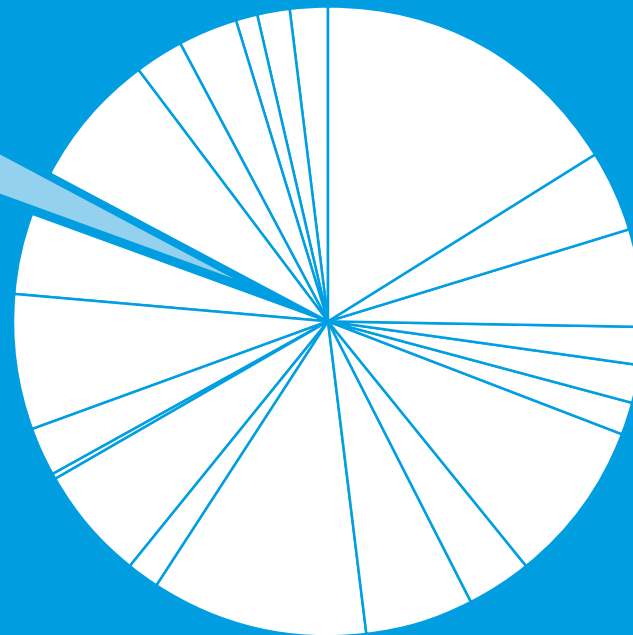
De bloeiperiode van [hooikoortsplant Ambrosia](#) kan niemand zijn ontgaan. Het [videopersbericht over de iPhone app 'Ambrosia Melder'](#) wordt duizenden keren bekeken en goed gebruikt. In Montfoort, Oss, Weert en Heijningen zorgt een andere ongewenste exoot; de [Aziatische tijgermug](#), voor overlast. In Limburg worden [Pallas eekhoorns ondergebracht in Kasteelpark Born](#) omdat ze een bedreiging zijn voor de inheemse rode eekhoorn. Sinds 1 juli geldt er voor deze en twee andere soorten eekhoorns een [bezit- en handelsverbod](#). Beschermde diersoorten zijn ook aangetroffen. Bij een particulier worden [beschermde vogels](#) weggehaald en een man uit Wittem in Limburg wordt [op heterdaad betrap](#)t bij het vangen van beschermde vogels. Op Schiphol zijn [2578 dode zeepaardjes](#) en [42 levende vogeltjes in een koffer](#) aangetroffen. Een internationale organisatie wordt opgerold op verdenking van [illegale dierenhandel](#). Bij een veilinghuis nemen inspecteurs [neushoornhoorns](#) in beslag. De NVWA geeft de makers van het tv-programma Wildlife crime een [kijkje achter de schermen op Schiphol](#). Bezoekers van de vakantiebeurs worden geïnformeerd over en gewaarschuwd voor het [meenemen van beschermde planten en dieren uit verre oorden](#).

Natuur (2,3%)

1

Natuur

Toezicht aandeel 2,3%

2

De NVWA inspecteert hoofdzakelijk de handel in en het bezit van beschermde uitheemse (CITES) en inheemse soorten. De internationaal georiënteerde illegale handel schaadt de biodiversiteit in binnen- en buitenland. De NVWA houdt daarnaast – zij het in mindere mate – toezicht op de naleving van de Natuur-beschermingswet. De naleving bij de meeste handelaren en hobbyhouders wordt weliswaar hoog geschat, maar bij inspecties ziet de NVWA nog veel kleinere administratieve omissies. De omvang van illegale handel laat zich lastig inschatten.

3

4

5

6

Beschermde diersoorten (CITES)

De opsporingscapaciteit richt zich voornamelijk op grotere CITES fraudezaken met een internationale dimensie. Daarbij wordt zo veel mogelijk samenwerking gezocht met andere handhavers als Douane, Dienst Regelingen, Functioneel Parket en Politie. Eind 2012 startte de NVWA met deze handhaving-partners een project genaamd “Proeftuin CITES”. Doel van dit project is de aanpak van de internationaal georiënteerde criminaliteit op CITES terrein te verbeteren door een betere samenwerking. Deze samenwerking levert inzicht op in de naleving van regelgeving en zicht op criminele activiteiten. De aandacht gaat onder andere uit naar de smokkel van koraal, ivoor en traditionele medicijnen.

7

8

9

10

In november werden vier personen aangehouden in een grootschalig onderzoek van de politie dat in nauwe samenwerking met inspecteurs van de NVWA en de NVWA-IOD werd uitgevoerd. De personen worden ervan verdacht een criminele organisatie te vormen die zich op grote schaal bezighoudt met wereldwijde illegale dierenhandel, witwassen en valsheid in geschrift.

In het laatste kwartaal van 2012 werden verschillende illegale zendingen van Surinaamse zangvogels op Schiphol onderschept door Douane en NVWA. Bij handelaren in beschermde soorten zijn administratieve controles uitgevoerd. Dat heeft meer kennis opgeleverd over de omvang van de totale handel in Nederland.

Invasieve exoten

In 2012 heeft de NVWA goede vooruitgang geboekt in het voorkomen van de verspreiding van invasieve exoten. Deze exoten kunnen schadelijk zijn voor de volksgezondheid of voor inheemse soorten. In Montfort, Oss, Weert en Heiningen bestreed de NVWA succesvol de tijgermug die was aangetroffen bij autobandenhandelaren. De Zoogdiervereniging ving in opdracht van de NVWA in het gebied rond Weert ruim 200 Pallas' eekhoorns. Deze eekhoorn dreigt inheemse soorten te verdringen. Bezit en handel in deze eekhoorn is sinds 1 juli 2012 verboden. Een actie om een kleine populatie huiskraaien in Hoek van Holland uit de natuur te verwijderen werd vlak voor de jaarwisseling door de rechter geschorst.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Inspecteur Natuur op Twitter

De NWA is in 2012 begonnen met het inzetten van het sociale media instrument Twitter. Sinds augustus is de Inspecteur Natuur actief via het account @NVWANatuur. De inspecteur twittert over zaken die hij tegenkomt in zijn dagelijks werk. Zo wil de NVWA dit kleine landelijk opererende team meer zichtbaarheid geven en het mogelijk maken om laagdrempelig nalevingshulp te bieden of signalen op te vangen.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

7. Overige domeinen

Roken en drinken

Het rookverbod houdt ook in 2012 de gemoederen bezig. In [Den Helder](#) spreken enkele ondernemers met elkaar af dat zij roken niet langer toestaan. Een [onderzoek gehouden in het voorjaar](#) wijst uit dat de naleving in cafés onveranderd is ten opzichte van 2011. Uit een vergelijkbaar [onderzoek in het najaar](#) blijkt dat het aantal cafés waar wordt gerookt enigszins afneemt.

2012 is het laatste jaar waarin inspecteurs van de NVWA controleren op het verstrekken van alcohol aan jongeren. [Tijdens carnaval](#) houden ondernemers zich onvoldoende aan de leeftijdsgrenzen voor alcohol. De jongeren zelf die nog geen 16 zijn, doen minder vaak dan voorheen een [poging om zwak alcoholhoudende drank te kopen of bestellen](#).

HEERLIJK WILD
CUGA
WITTE ZEEUWSE
KAAS
PAN DE HUY
(Kroon Paard)
BEEF JERKY
Cotswold, Paard

EU-subsidieregelingen (1,7%)

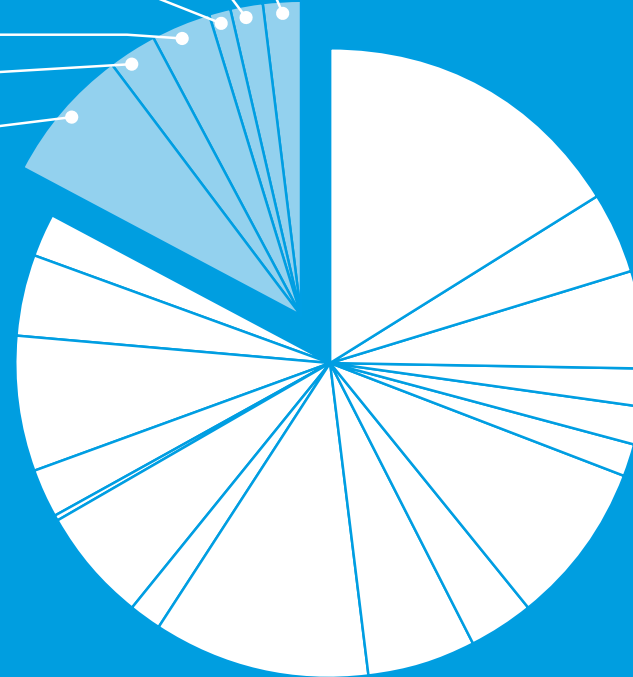
Grondgebonden subsidies (1,8%)

Cross Compliance (1,1%)

Alcohol en tabak (3,1%)

Export (2,5%)

Import (6,9%)

1

Import en export

Toezicht aandeel import en export 9,4%

2

Elektronische certificering

In 2012 zijn verdere stappen gezet die uiteindelijk moeten leiden tot een totaal papierloos systeem voor certificering van veterinaire producten en levende dieren. Om te komen tot elektronische certificering heeft internationale data-uitwisseling plaatsgevonden. Dit gebeurde naast het afgeven van papieren certificaten. Met China is bereikt dat in de loop van 2013 voor een groot deel geen papieren certificaten meer worden afgegeven maar alleen nog elektronisch wordt gecertificeerd. In 2014 vindt certificering naar China volledig papierloos plaats.

3

4

5

Daarnaast zijn als gevolg van de elektronische data-uitwisseling stappen gezet om te komen tot een geautomatiseerde documentencontrole bij import. Hierdoor hoeven grote aantallen documenten niet meer individueel te worden beoordeeld.

6

7

8

CLIENT-Export

In 2012 is CLIENT-Export volledig ingevoerd in de visserijsector. Hiermee ligt de weg open om het certificeringsproces verder te verbeteren en efficiënter in te richten.

9

10

Steekproeven bij exporteurs

De systematiek van exportcertificering is de afgelopen jaren veranderd, mede doordat Europese wetgeving de producent of leverancier als verantwoordelijke aanwijst als het om veilige producten gaat of om dieren die getransporteerd kunnen worden. Dat heeft ertoe geleid dat de certificeringssystematiek in een aantal sectoren is veranderd. Zo hoeft niet meer bij het begin van elk transport of elke verlading een medewerker van de NVWA aanwezig te zijn. Om toch een beeld te krijgen van de naleving van de regels is in 2012 steekproefsgewijs naar bijvoorbeeld dierenwelzijn bij de verlading gekeken.

Alcohol en Tabak

Toezicht aandeel 3,1%

Drank- en Horecawet

Sinds 1 januari 2013 is het merendeel van het toezicht gedecentraliseerd naar de gemeenten. De NVWA heeft een expertisecentrum ingericht dat in 2012 gemeenten geholpen heeft bij de voorbereiding op de overgang. Onder andere via het actueel houden van de website [handhaving DHW](#), met een telefonisch spreekuur en met presentaties voor betrokken ambtenaren. Het expertisecentrum blijft nog tot 1 januari 2015 in bedrijf. De examencommissie toezichthouder Drank- en Horecawet maakt deel uit van het expertisecentrum. Deze commissie stelt de examens vast waaraan de gemeentelijke toezichthouders moeten voldoen. Op 14 en 21 december 2012 vonden de eerste examens plaats. Van de 54 deelnemers zijn er 47 geslaagd.

1

Tabakswet

In 2012 zijn 17.228 rookinspecties uitgevoerd. Daarvan waren er 3.154 speciaal gericht op de circa 10.000 cafés en discotheken.

2

In 1.869 gevallen is een maatregel genomen (schriftelijke waarschuwing of bestuurlijke boete) voor overtreding van het rookverbod.

3

Uit onderzoek bleek dat er in het najaar in cafés minder werd gerookt dan in het voorjaar. In het voorjaar werd gemeten dat 51% van de cafés rookvrij was. In het najaar was dat 57%.

4

Bij eetcafés lag in het najaar het percentage op 88 en bij discotheken bleek 61% rookvrij. Bij de overige sectoren binnen de horeca blijft de naleving met minimaal 98% onverminderd hoog.

5

6

Uitvoeringstaken

Toezicht aandeel 4,6%

7

Jaarlijks ontvangen veel landbouwbedrijven toeslagen en subsidies. Op basis van Europese regelgeving inspecteert de NVWA een gedeelte van de aanvragers met als doel misbruik en oneigenlijk gebruik van gemeenschapsgelden te voorkomen.

8

9

Grondgebonden subsidies

De NVWA heeft voor de regelingen met betrekking tot de directe inkomenssteun (BTR) 848 controles uitgevoerd.

10

De opdrachten hiervoor komen van de Dienst Regelingen die uiteindelijk bepaalt of er sprake is van een afwijking. Voor de regelingen met betrekking tot de natuurbeheersubsidies zijn door de NVWA 1500 controles uitgevoerd.

Cross Compliance

De NVWA heeft 645 controles uitgevoerd op randvoorwaarden waaraan een landbouwer moet voldoen. Als Controle Coördinatie Autoriteit (CCA) heeft de NVWA de meldingen van medehandhavers beoordeeld en verwerkt. Daarmee is voldaan aan het minimum aantal controles van tenminste 1% bij de aanvragers van inkomenssteun en agromilieubetalingen. Deze controles zijn conform de EU regelinggeving tijdig uitgevoerd. Waar mogelijk zijn Cross Compliance controles gecombineerd met regulier toezicht op het gebied van milieu, diergezondheid en dierenwelzijn.

Bij 75 van de 645 controles op basis van de verplichte 1% controles zijn in totaal 113 niet-nalevingen vastgesteld. Bij een gedeelte van deze controles zijn dus meerdere niet-nalevingen geconstateerd. Bij de reguliere controles zijn 511 niet-nalevingen geconstateerd en gemeld aan Dienst Regelingen voor korting op de subsidie.

EU-subsidieregelingen

In 2012 zijn bijna 6.000 verificaties uitgevoerd voor subsidies uit het Europese Landbouwarantiefonds (ELGF), het Europese Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) en het Europese Visserijfonds (EVF). Hierbij zijn 63 onregelmatigheden geconstateerd voor een bedrag van ongeveer 2,4 miljoen euro.

Op basis van een risicoanalyse zijn 52 boekhoudkundige nacontroles uitgevoerd voor subsidies uit het ELGF en het ELFPO. Bij 10 van de 49 afgeronde controles zijn onregelmatigheden geconstateerd.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Fraude met financiële geldstromen zoals subsidies en toelagen is een van de meerjarige beleidsprioriteiten. Ook de NVWA-IOD besteedt hier extra aandacht aan. In 2012 heeft de NVWA-IOD geïnvesteerd in de intelligencepositie op het gebied van EU-subsidies.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

8. Inlichtingen- & opsporingsdienst (NVWA-IOD)

De NVWA gaat uit van 'vertrouwen, tenzij...'. In geval van voedsel-fraude, fraude met producten en documenten en illegale handel in beschermde dieren is een harde aanpak vereist. De inzet van de Inlichtingen- & opsporingsdienst van de NVWA (NVWA-IOD) maakt hier deel van uit. De NVWA-IOD is de bijzondere opsporingsdienst (BOD) binnen de NVWA en richt zich op complexe, ketengerelateerde, georganiseerde en internationaal georiënteerde criminaliteit.

Voor 2012 lagen de prioriteiten voor opsporing bij diervoeders, voedselveiligheid vlees, antibiotica, dierenwelzijn transporten, covergisting meststoffen en visserij. Vanuit de eigen taakaccen-ten besteedt de NVWA-IOD extra aandacht aan de thema's van de beleidsbrief BOD'en. Deze thema' zijn:

- afpakken van criminele vermogens;
- aanpak van facilitators die de schakel zijn tussen legale en illegale praktijken;
- tegengaan van misbruik van uitgaande financiële stromen zoals subsidies en toeslagen;
- aanpak van integriteitsschendingen en het bevorderen van de veiligheidscultuur.

Afpakken van crimineel vermogen

Misdaad mag niet lonen. Daarom krijgt het afpakken van crimineel vermogen speciale aandacht. Bij elk zich daarvoor lenend opsporingsonderzoek wordt gestreefd wederrechtelijk verkregen voordeel af te pakken. Bovendien verlenen de financieel rechercheurs en forensisch accountants assistentie aan de NVWA inspecteurs bij het berekenen van wederrechtelijk verkregen voordeel.

In 2012 zijn in elf afgeronde onderzoeken financiële ont-nemingsrapportages opgesteld met een totaal bedrag van € 6,58 miljoen. Hierin zit een bedrag van bijna € 1,4 miljoen in ontnemingsrapportages voor ondersteuning bij de toezicht-staak van de NVWA. De rapportages betreffen de domeinen DGM/diervoeder, gewasbescherming, bijzondere eet- en drinkwaren, dierenwelzijn en visserij.

Analyse

In 2012 zijn 2 strategische analyses uitgevoerd: pluimvee en vis, en 6 tactische analyses: pluimvee transport, vistroperij, antibiotica pluimvee, covergisting meststoffen, lange afstand

1

transporten varkens en counterfeit gewasbeschermingsmiddelen. Daarnaast zijn 2 verkorte analyses uitgevoerd: dierenartsen en antibiotica 2012 en signalen met eieren 2012.

2

Voor het tegengaan van fraude met subsidies en toelagen heeft de NVWA-IOD een verkenning naar EU-subsidies uitgevoerd.

3

Deze analyses bevatten aanbevelingen en informatie voor het beleid en de uitvoering van toezicht. Ze dienen daarnaast als input voor de selectie van opsporingsonderzoeken.

4

Opsporingsonderzoeken

Conform de algemene kwaliteitseisen opsporing worden opsporingsonderzoeken geselecteerd en gestart vanuit preweegdocumenten. In 2012 zijn 50 preweegdocumenten afgerond. De NVWA-IOD heeft in 2012 in totaal dertien (middel) lange onderzoeken afgerond met een eindproces-verbaal voor het Openbaar Ministerie op het gebied van diervoeders, levende dieren en diergezondheid, fytosanitair, dierlijke bijproducten, dierenwelzijn, industriële productie en meststoffen.

5

Daarnaast is ingezet op rechtshulp (3), korte onderzoeken (13) en assistentie, begeleiding en coaching bij opsporing in de domeinen.

6

7

8

9

10

De BOD-brede thema's facilitators, integriteitsschendingen en veiligheidscultuur kregen speciale aandacht. Evenals de formele uitbreiding van het werkveld van de NVWA-IOD met domeinen die vallen onder de verantwoordelijkheid van VWS.

Deze uitbreiding heeft een aantal opsporingsonderzoeken opgeleverd. Zo is een onderzoek afgerond naar het op grote schaal vervalsen van de houdbaarheidsdatum van gekoelde producten. Dit onderzoek is mede gebaseerd op gepleegde strafbare feiten die zijn omschreven in de Warenwet. Daarnaast is een onderzoek gestart naar de mogelijk fraude met keuringscertificaten van attracties op kermissen en pretparken.

In de kaderteksten bij de verschillende domeinen wordt aandacht besteed aan acties van de NVWA-IOD.

1

9. Maatregelen

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Wet	boetebeschikkingen
Warenwet	2951
Tabakswet	1788
Drankwet	291
Wet gewasbeschermingsmiddelen	420
Gezondheids- en welzijnswet voor dieren	170
Geneesmiddelenwet	26
Wet BIG	6
Totaal	5652

Via het bestuursrecht zijn naast de 5652 opgelegde boetebeschikkingen 1081 maatregelen genomen in de vorm van bijvoorbeeld een last onder dwangsom of (tijdelijke) sluiting van het bedrijf.

Bestuurlijke maatregelen bij slachthuizen en veehouderijen

Bij 27 slachthuizen en veehouderijen zijn maatregelen opgelegd nadat inspecteurs een overtreding constateerden. Voorbeelden van overtredingen zijn kippen in een legbatterij, waterbad-bedwelming bij het doden van dieren en runderen die niet op de juiste manier werden afgevoerd van een verzamelcentrum. In 13 gevallen is eerst het voornemen voor het nemen van een maatregel opgelegd. Dat leidde 8 keer tot opheffing van de overtreding. Wanneer de overtreding niet werd opgeheven en in de overige 14 gevallen werden maatregelen genomen die

variëren van het schorsen of intrekken van de erkenning, last onder dwangsom, bestuursdwang of het stilleggen van werkzaamheden.

In verband met de jaarlijks verplichte Q-koorts vaccinatie werd 340 keer een voornemen tot last onder bestuursdwang opgelegd. 76 keer was het nodig de beschikking ook werkelijk op te leggen. Uiteindelijk is in geen enkel geval bestuursdwang uitgevoerd.

Vanaf 1 januari 2013 gelden nieuwe regels voor de huisvesting van drachtige zeugen. Aan 2600 zeugenhouders is gevraagd een zogenaamde 'eigen verklaring' in te sturen waarin wordt aangegeven of per 1 januari aan de regelgeving wordt voldaan. Bedrijven die aangaven niet te voldoen of die niet hebben gereageerd, ontvingen een brief met het voornemen tot het opleggen van een last onder dwangsom. Het ging om 600 bedrijven.

Bestuurlijke maatregelen bij horeca, levensmiddelen, diervoeders

Bij 114 bedrijven werkzaam binnen de sectoren horeca, levensmiddelen en diervoeders zijn maatregelen genomen in de vorm van sluiting, het opleggen van een last onder dwangsom of schorsing van de erkenning.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

De grootste groep overtreders zijn de notoire overtreders binnen de horeca. Nadat drie keer binnen twee jaar een boeterapport is opgemaakt, start de procedure die moet leiden tot verbetering of sluiting. In 2012 ontvingen 107 horeca- en ambachtelijke bedrijven een voornemen tot sluiting, 40 bedrijven zijn daadwerkelijk gesloten. Vijf bedrijven die zich niet aan de sluiting hielden, kregen een dwangsom opgelegd. Dit zorgde ervoor dat de bedrijven alsnog dicht gingen. Bij de 7 overige bedrijven varieerden de overtredingen van het niet meewerken aan verplichte terugroepactie tot de export van dierlijke bijproducten die niet mogen worden uitgevoerd.

1

10. Meldingen en vragen

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Het Klantcontactcentrum (KCC) van de NVWA is 24 uur per dag en 7 dagen per week bereikbaar voor meldingen over bijvoorbeeld voedselvergiftigingen, onveilig speelgoed, roken in de horeca en verwaarlozing van landbouwhuisdieren. Ook beroepsmatige meldingen in verband met wetgeving komen binnen bij het KCC. In totaal ging het in 2012 om ongeveer 140.000 telefoontjes en mails van burgers/consumenten, bedrijven, mede handhavers en overige organisaties. Het KCC is bereikbaar via info@nvwa.nl of telefonisch via (0800) 0488.

Top 10 burgers/consumenten meldingen

1.	Welzijn/verwaarlozing landbouwhuisdieren	1821
2.	Roken in de horeca	1556
3.	Ziek geworden van eten	835
4.	Hygiëne in horeca en winkels	793
5.	Meldingen over planten en dieren (bv boomkap, verstoring leefgebied)	615
6.	Ongedierte in horeca en winkels	504
7.	Ondeugdelijke advertentie/aanprijzing	489
8.	Roken op de werkplek of in openbare gebouwen	472
9.	Smaak- of geurafwijking in levensmiddelen	456
10.	Vreemd voorwerp in levensmiddel	391

Meldpunt voor burgers en organisaties

Het KCC ontving in 2012 12.958 meldingen van burgers en organisaties. Daarnaast heeft het KCC 4.366 vragen beantwoord. De meeste meldingen hadden betrekking op dierverwaarlozing en roken in de horeca.

Meldpunt voor bedrijven en organisaties

Het KCC beheert het landelijk meldpunt voor meldplichtige dierziekten en zoönosen. Dit zijn bijvoorbeeld gevallen van hondsdolheid en papegaaienziekte die worden gemeld door veehouders en dierenartsen. In 2012 waren dit 2192 meldingen. Verder komen bij het KCC de meldingen van de beroepsvisserij in verband met visserijwetgeving binnen. In 2012 ging het om 61.682 meldingen.

Twitter

Het corporate Twitteraccount, @_NVWA, is in 2012 gegroeid naar zo'n 3500 volgers. Via Twitter worden maandelijks gemiddeld 4 vragen rechtstreeks aan de NVWA gesteld. Ook worden signalen via twitter opgevangen en binnen de organisatie doorgeleid.

Dit is een uitgave van:

**Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit**

Bezoekadres

Catharijnesingel 59
3511 GG Utrecht

Postadres

Postbus 43006
3540 AA Utrecht
T (088) 223 33 33
F (088) 223 33 34

info@vwa.nl
www.nvwa.nl

juni 2013

Jaarve
Jaarverslag 20
Ja
arversla
Jaarverslag 2012

NVWA Jaarverslag 2012

